

ЗУЛФИЯ ЙИЛЛАР САДОСИ

Сайланма

ТОШКЕНТ
афур Ғулом номидаги Алабиёт на санъат нашриёти.
1995

Уз2
3—91

Зулфия.

Йиллар садоси: Сайланма.— Т.: F. Fулом номидаги Адабиёт ва санъат нашириёти, 1995.— 168 б.

Эл-юртнинг дардини елкада елкалаб, тақдирдан гоҳ қувнаб, гоҳо ўпкалаб саксон ёшга етмоқнинг ўзи бир баҳт. Бунинг устига ҳаётни куйлагувчи тил, ўртангувчи дил, шеърият аталгувчи манзил ато этган бўлса, бу яна бир баҳт. Зулфия хонимнинг ушбу шеърлари — ана шу умрнинг сурори, баҳти, ҳажри-алами, ана шу ҳаётнинг аччиқ-чучук тажрибаларидир.

Уз2

И 4702620202 — 18
М 352 (04) — 95

© Зулфия,
1995 й.

ISBN 5-635-01474-7

ХАЛҚИМГА АЙТАР СУЗЛАРИМ

Ўзинг ташна этдинг, ўзинг сув тутдинг,
Қалбимдаги саҳром, дарёмсан, халқим!
Сени сева -сева мен бойиб кетдим,
Дунё ичра топган дунёмсан, халқим!

Юрак чақмоқ теккан осмон юзидаій,
Лекин эътиқодим, иймоним бутун,
Умримда қилганим озми - кўпимдан,
Мехринг дарёсидан серобман бу кун.

Менга Навоийдан айтинг алла деб,
Лутфийдан онгимга зиё таратдинг.
Қийналган оламга бўлгин далда деб,
Асли ўзинг мени шоир яратдинг...

Ёш шуур, курашchan туйғулар билан
Сенинг тақдирингга маҳкам туташдим.
Не- не ғанимлар- ла курашганинг он
Кўпнинг бири бўлиб малҳамга шошдим.

Сарғайған даштларга бердинг яшил қон,
Тупроқ тепаларда шаҳар кўтардинг.
Ҳар бир ғалабангни кўрган суюк он,
Дилдаги ўз ғамим қуий чўкарди.

Йўл юрдим, соғиндим, тўкилди байтим
Хорижнинг шомлари, саҳарларида.

Эзгу истакларинг жаранглаб айтдим
Осиё-Африка минбарларида.

Пахта хирмонининг ўсди бўйлари,
Таниди, тан олди яқину йироқ.
Фуурдан дengиздай тўлиб куйладим,
Толелар тиладим бундан ёрқинроқ.

Мактублар ёздинг сен, мактублар битдим,
Гоҳ кўзга нам қалқиб, гоҳида хушбахт.
Шеър билан, сўз билан қалбингга етдим,
Ўша қалб мен учун энг шарафли таҳт.

Кўзим устидасан бу туғёнли дам,
Сен билан тақдирдош, кундузли бўлдим.
Сени деб сийлади Умм азиз Ватан,
Эъзозли бўлдим мен, юлдузли бўлдим.

Ҳали бор олдинда ўтмаган бурчим,
Утайман кўзимда тирик турса нур.
Умримдаги барча фасллар учун
Ўзига бек ҳалқим, Сенга ташаккур.

ИҚРОРГА ВАҚТ ЕТДИ

Ижод денгизимнинг масъуд
жўшқинин
Кўмсаб, дил бисотин очаётирман.
Олдда бекатларнинг туйиб
йўқлигин,

Нотугал машқларим сочаётирман.
Ўйласам, ҳаётга ўзни бағишилаб,
Бурчлар савалабди мисоли жала,
Маҳрам қаламимни тишимда тишлаб,
Яшабман ишларим гоҳ бут,
гоҳ чала!

Гоҳи хит қаламни бўлмас ўткирлаб,
Столимда қофоз ётар заъфарон...
Шу туйғу савалаб, қўксимни тирнаб,
Гоҳи шом, гоҳ саҳар ўйларим
гирён.

Ҳордиқ билмас, толган дилини
парчалаб
Ҳислар мендан кутар оташдай
сўзлар.
Қалбимнинг тубида қолдими яхлаб,
Мен қўр бахш этмаган номсиз
юлдузлар...

Қанча таваллолар құлмай тақдирдан,
Сочилған умримдан бермас бир
йилин.

Лек афсус, надомат аччиқ заҳридан
Қашф этиб бўлмайди рўшнолик илмин.
Силқиб-силқиб қанча сув бермасин
ер,
Қудуқ ҳеч жаҳонда тўлиб тошарми?

Қалбим,
тафаккурим синчковлаб қазир —
Қаламимни қайноқ қўлим тутарми?

Мулки лак-лак дилни этмакман аён,
Биласиз, яшадим риёдан олис,
Шеърият кечирсин,
кечирсин шеърхон,
Замона зуғмидан бўлмадим холис.

Гоҳ товшим етмаса санаманг сукут,
Шояд тарқ этмаса дийдаларни нур.
Шеърият санъати бўлмайди унунт,
Бўжлиман элиму юртга бир умр.

Завқим, ҳайда мендан узлатни йироқ,
Емрилди гумроҳлик йиллар мақоли.
Очунда,
ҳар дилда парпирар чироқ,
Истиқлол нуридан ҳаёт сафоли...

Ажинлар из солған кенг пешонамни
Истиқбол ҳаётбахш қўли силасин,
Қатли ом йиллари ютган жигарлар —
Дофини тортмоққа тоқат тиласин!

Ииллар,
нодир онлар,
севги,
хижроним,
Дилимни замзамлаб кетмаган учиб...
Бор бўлса бешми,
ӯн мухлис шеърхоним,
Ёзмоқ—баҳт қаламим учини
ӯпид...

ШАРҚНИНГ ҮЗИ ОНА БҮЛГАН ҲАМИША

Москвада, Олий партия мактаби тингловчилари билан бўлган учрашувда бир олимийизининг маърузаларини тинглаб

Мен Сизга, ўқувчим,
На айтиб,
На-да кўрсатиб
Улгура олмадим Юртимни.
Асрлар гардини қалбим-ла сидириб
Узриму,
Ўзлигим, кўркимни,
Қадимнинг чақнатиб ўтини
Бу куннинг нурига тутмадим.
Бу умр абадий, дедиму
Қонимга пайвандлаб,
Яшаш боқий мулким, дея шошмадим.
Ешликнинг журъати, жўшқинин
Абадий дедиму тошмадим...

Мана, ёш охирлаб кетаркан,
Неча не манзилга ён бериб ўтаркан,
Улгурмас бурчларим қийнайди,
Қолдиги қалб чўғим етаркан,
Ёзмасам арменим битмайди.

Одамзот.... яралиш...
Қоинот биттаю,
Ер узра
тузумлар,
тақдирлар бир эмас.
Тафаккур қудуғини қазимоқ

Энг жозиб нияту
Табнат ва тарих
Үзини ёзишдан,
камолатдан тиимас!

Үқувчим!
Насллар асри-ла ғуурли бекадай
Мен сизни етаклаб юрмадим уйма-уй,
Қай замон, қай дилдан гавҳардай
Тўкилиб яшаган латиф куй?

Гоҳ шодлик,
гоҳ алам

Торларин чертгаида эл қалбин,
Қаламни танимай қўшиқ,

Ё этакдан яралган бир бўстон:
Наслимиэ.

удуму
қадрини эслатиб.

Курашиб ва енгиб яшашда бу достон!
Үқувчим!

Сизни мен эртакда,
Ё тушда бўлгандай

Илм-урфон конига етзклаб кетайин.
Тафаккур,

зежним-ла фикр этиб,
Қадамим етганча

Ҳар бири бир ганжа қатламга элтайин...
Ҳали мен Сиз билан бормадим

Афросиёбга,
Боболар даҳосин қилиб намойиш,

Минг ўлим,
Минг зулм,

Минг тиғли қиличдан
Омон олиб чиққан ҳалқим жавҳарин
Меҳр, ифтихор-ла бериб ороийш
Сизга ярақлатиб кўрсатолмадим...

Бу тупроқ уйимиз,
Бу дарә нонимиз,
Бу офтоб жонимиз,
Ва лекин бу қаср,
Бу сарой фахримиз!
Лекин Самарқандни ер юзин Сайқали
этолган
Меъморга қилмадик сиз билан биз таъзим!
Нетай, тарих узоқ,
Қатлари күпроқ,
Аждодлар қалбига кираолмадим...
Асрлар чанглари ён бериб ўтган,
Ноёб дил дурларин
Тера олмадим.
Кираолмадим...
Қачон шоирлар халқнинг
Закий қалбин тўкис этолмиш изҳор!..
Ғуруримга шоҳид:
Жаҳон назари
Қамаштирган Хива,
Бухоролар бор!
Дуч келса адсоват- янчиб беаёв,
Заковат,adolat,
. иймон, диёнат
Қудратин ўзига муқаддас ялов —
Билган Соҳибқирон Темур,
Саркардалар бор!
Жилд-жилд жавоҳирин диллардан тўкиб,
Ўтиб кетганларнинг
Руҳига таъзим!
Аммо, шу чоғ жону жаҳдимда чўкиб
Бир хижолат ётар инжитиб бағрим:
Хижолатни ювар фақатadolat!
—«Айтсам тилим куяр,
Айтмасам дилим»—

Бу сүэ-на ўч,
на ғийбат,
йитмас ҳақиқат!

Сенга айтай ирфон сарвари Элим!

Биз қул бўлмаганмиз,

Мұхтарам, олим!

Таҳқирларга кўмманг тарихимизни!

Узр,

буғун дард-ла тинглаб ҳар сўзингизни
Сафроқа айланди томиримда қон.

Йиллар қат, қаърига фикрингиз қаданг,
Топасиз ўтларда ёнмагич достон!

Шукур,

Шарқ шеърияти хазонсиз чаман,

Турфа гуллар яшнар атри гуркираб,

Назм бисотини дил-ла очаман

Ардоғу ҳайратдан бармоқлар титраб.

Ўқийман, дийдамда севинч ёшларим,

Тубсиз хазинага кетаман шўнғиб,

Ва пок гўзалликдан қолиб ҳайратда

Мен ўтган йилларим ҳечдай кўринниб,

Виждоним сезаман дардли роҳатда!

Сиз дейсиз:

«Биз қуллар бўлганимиз,

Қул авлодимиз,

Ҳайвондек сотганлар,

Олганлар молдек!»

Бир нафас сайд этинг ўтмишга, олим!

О, юртдош,

Ёппаси қул,

Мутеъ бўлсак,

Тах-тах китобларни ёзиб кетган ким?
Илм каъбасига эътиқод билан,
Икир- чикирлардан кирайлик холис:
Фикр- тафаккурининг тифини чархлаб
Орқангиздан борай қадимга олис!

Ҳазрат Навоийдан сўранг сиз узр,
Дилингизни поклаб боғига кириш.
Даҳо, бир бўтам, деб қилса иноят
Бошингизни эгиб имдодда туриш!

Бобурнинг закоси Шарқдан йўл олиб
Фарблилар қалбини иситмадими?
Улугбек юлдузга сўнмас ўт солиб,
Жаҳоннинг ҳайратин забт этмадими?

Буларни биласиз,
Фуур тан олса,
Ҳали ўй, қалбингиз етмаган жой кўп!
Бухоро,
Самарқанд ақлинигиз олса.
Хофизга қолмайсиз бўнча лол бўлиб!
Мен унга қилмайман зарра бўлсин ғаш,
Зеро, шаҳарларим кўчмагич қаср
Шерознинг дилпараст,

Туркниг париваш
Қизларини юртим мафтуну сеҳр —
Этиб олганидан халқимиз гўзал!
Куёшимиз таҳқир доғин куйдирган,
Қулликмас,
Заковат эш бўлиб азал,
Санъати ўлмасга ҳайкал қўйдирган!
Сизни Зебунисо дардидан воқиғ,
Нодирабегимга этай ошино!

Сиз номи шеър,

Шеъри қалбидан оқиб

Чиққан пок диллардан ўқинг чин вафо!

Ҳзбек- ўзига бек!

деган унвонни

Яратганинг ўзи қилган-ку ато!

Шаккоклик бўлмасми, бу суюк номни

Қуллар деб таҳқирлаш!

Хатодур, хато!

Бошга тож,

дийдалар узра нур билиб,

Дилда ардоғлаймиз маҳр — ғуурни,

Тарих шоҳид:

Неча замон,

асрлар,

Не кўзлардан асраб

қолдик сурурни...

Сиз «авом»,

«мутеъ»,

«қўул» деган сўзларнинг

Илдизнинг уринг виждондан теша.

Билинг:

Комил,

Фозил

Башар юлдузларига

Шарқнинг ўзи ОНА бўлган ҳамиша!

СЕНИ КУЙЛАЙМАН, ҲАЁТ

Яшаш азиз ҳисси танда кезганды,
Умр күпі кечиб, армон дилни эзганды,
Хатто ўзни хаста, заиф сезганды,
Оғир, бенаф ўйдан юрак безганды
Сени куйлайман, ҳаёт!

Ҳар саҳфант үқилгич янги бир китоб,
Үтмишми, әртами туғилар ҳар боб —
Яшаш ва ёзишга қылғанда хитоб,
Сукут хижолатин енгмоқ азмиды
Сени куйлайман, ҳаёт!

Ҳар фасл бир ажиб тароват түкса,
Түкин куз ҳосили шохларни бұксады,
Янги риэқ-әмғир, қор тоғларға чўкса,
Баҳор гулин кўзга суртмоқ азмиды
Сени куйлайман, ҳаёт!

Сен ўзинг кун сари ўсган фарзандым,
Гоҳ чақноқ шодлигим, гоҳ аччиқ зардым.
Меҳнат зафарларим, бешифо дардым,
Дўстдан меҳр — мактуб кутмоқ азмиды
Сени куйлайман, ҳаёт!

Сенинг ўзинг ширин ва тансиқ тухфа,
Ҳар умр баҳт, шонин йўғурад супра,
Йўғурмоқ минг тажлит ва минг бир турфа:

Бу мактабни қайта ўтмоқ азмида
Сени күйлайман, ҳаёт!

Күйлайман, күйламоқ кун сари мушкул,
Мен сенман, сен менинг борлигим буткул.
Елкамга юк ортиб, қўлимдан тутгил,
Бу бахтни наэмга тўкмоқ азмида
Сени күйлайман, ҳаёт!

ОХ, ИЖОД, ДАРДГИНАМ

Ох, ижод, дардгинам!
Сен менинг оромим рақиби —
Үйқусиз тунларим ёритган шамчироғ!
Муқаддас танҳолик ҳабиби;
Гоҳ чорлаб, гоҳ дейман «кет йироғ!»

Эй, менинг умримнинг эгови,
Эй, қалбим дардига бир малҳам,
Мен уйқу истайман,
Шеър дови бўласан!
Кетмайсан қувсам ҳам!

Қаламни ташлайман, сўндириб мен чироғ,
Фикрдан ёрилгич бошимни кўрпага ўрайман.
Ўйларим, чулдироқ қушларим, кетингиз,
Сизда-ку бор қанот?
Мен ухлай, менга ҳам насибдир
 ухламоқ?

Иўқ!
Юрак бош билан қилар жанг,
Уртада қон юрар тинмайин-ўт оқин
Фикрлар лашкари ҳолимни этар танг,
Чарчайман, ахир мен гар шоир, бир хотин, -
Ақалли уйқунинг амрига кирайин!
Иўқ! Қонда шу аёл қудрати
Денгизнинг тўлқини сингари
Уйқуни отади бедорлик соҳили тошига

Ва мени етаклар қоғозим қошига,
Мен эсам күзимни очмайин,
Мадорсиз құйл билан ёқаман чирофим;
Итқитган қаламни ахтариб топмайин,
Шивирлаб айтаман илхомнинг тавобин!

Оҳ, ижод алами!
Тун бўйи шу зайл
Сен билан гоҳ тотув,
Гоҳ рақиб,
Яна мук тушаман назмнинг машқига
Ва лекин энг синчков мунаққид —
Эрта бор!

Ҳар мисра тушади яна дил шафқатсиз дастига:
Мисрага далалар нафаси кирмаса,
Инсонлар юраги ловуллаб турмаса,
На давр, на меҳнат, на шодлик, замона қаламни
сурмаса,
Бир пулдир меҳнату дарду шеър, тун умри...

Үқийман ёзганим,—
Үйлаб ҳам турмайин, йиртаман парчалаб!

Бахт йўқлаб:
Оҳ, ижод
Агар қалб дардидан таваллуд бўлолсанг,
Сенга дуч ҳар юрак торини тополсанг,
Шеър бўлиб эл ичра юраман ярақлаб,
Үйқудан ҳусн олган аёлдан ўқтамроқ.

О, ижод алами, дардлари,
Сен тушдай қоласан тун ичра.
Мен эсам ўзимни сезаман тонгдан ҳам гўзалроқ
У чоқда мен шеърман!
Шеър эса меҳнатим, шуҳратим, тақдирим ва
чехрам.

ҲАРОРАТ

Ҳарорат не ўзи?

Ҳарорат, ҳарорат,

Бир жаҳон оғушда сезасан ўзингни.

Тупроғинг қўксини тутади ажиб куй, малоҳат,

Минг баҳор жамоли тиндирап кўзингни!

Ҳарорат не ўзи?

Ҳарорат, Ҳарорат!

Ё меҳр маст этган кўзларнинг боқиши,

Кўксингни тоғ этган самимий мулоқот?

Минг дилда бир тонгнинг нурларин оқиши?

Ҳарорат! Минг йиллар тах-тахни тўлдириб,

Безавол ётган ҳис эмасми ҳарорат?

Асрлар бўрони илдиз-ла суғуриб

Ололмай танг қолган кучмасми ҳарорат?

Ҳарорат, Ҳарорат!

Сен қуёш умрига тенгмисан,

Жисмингда минг авлод қалбининг чўғи бор.

Бир осмон юлдузни қамраган океандай

кенгмисан,

Ҳар эзгу инсонга порлаган зарранг бор?

Ҳарорат, Ҳарорат!

Мен сени сезаман қонимда

Қўрганда фарзанд, дўст, қардошнинг юзини,

Сезаман ўқиган ва уқсан онимда

Нур йўлдай дилпараст шеърлардан шоирнинг
кўзини.

Уйдами, куйдами, ўрмонми ё саҳро,

Қўналғам кун кафти, ё музнинг чангали.

Учраган ҳар одам,
янграган ҳар садо
Чорлайди ҳаётнинг баҳрига қонгали,
Ҳарорат, бу сенми?

Танҳолик туйғусин,
Заифлик, худбинлик иллатин сеҳр этган?
Элни ёв босса ҳам, гўдаклар уйқусин
Ардоқлаб, тонгача ўқ ясаб, шеър битган —
Зарбдор куч сенмасми, ҳарорат, ҳарорат?
Кўраман:

тупроғим кўксида қон томир сингари
Саҳрого жон бериб оқади каналлар.
Нимадир қалбимни уйғотиб, баҳордан илгари
Қўзғатар вулқондай севинчбахш илҳомлар.
Хаёлдай иим шаффоф, фусункор ним оқшом,
Атрофда ўрмонми ё анжир, олма боғ,
Раққоса — руҳларни, завқларни этган ром,
Сеторми, қўбизми, цембалми ё рубоб —
Сўзлайди дилларга халқ дилин узатиб,
Маст этар оҳанглар сеҳрию камоли.

Тилин ҳам билмайсан,
Қўшиғи қонингни тезлатиб,
Борлифинг иситар онанинг алласи мисоли.
Сен ўзни сезасан қудратга, кучга ёр.
Дўст уйи — ўз уйинг.
қўшиғи — ўз куйинг.

Қайғусин қиймалаб чекасан дард, озор,
Шодлиги нурларга тўлдирадил уйинг.
Ҳарорат, бу сенми, муқаддас, ноёб ўт, ҳарорат?

Овозлар, оҳанглар, меҳмонлар, мезбонлар...
Ким солган бу эзгу одатлар чўғини дилларга?
Иўғириб бир ўтдан, ким қайси замонлар,
Сўнг, ширин яшанг, деб йўллаган элларга.
Ҳарорат!

Бугун ҳам висолдан яшнаймиз, яйраймиз,

Күзларда,
Юраклар,
Күзларда,
Қонларда сен олов,
Оловки, қуёшнинг умрига баробар!
Шу сабаб, эй дўстлар!
Кўзу қош сингари сизу биз,
Абадий елкадош,
Тақдирдош, биродар,—
Бош узра дўстлик деб аталган ҳарорат нур ялов.

ПИЛЛАР

Қечанг ортга,
Эртанг олдинга тортар,
Күшлар барг узгандай умрингдан узиб.
Фикринг пармаласа ёрилар тошлар,
Лекин йиллар йўлин бўларми бузиб?

Йўқ,
бузиб бўлмайди кетар йўлларни!
Бекат қуриб ташла, гар қодир эсанг.
Ким бўлдинг?
Не қилдинг?
Тортнқ бўларли
Борми келурларга арзирлик туҳфанг?

Бир кимга бошпана,
Бир кимга кўприк,
Ё руҳни юксалтар бирон сўз айтдинг?
Кўз бўлолмадингми,
Бўлдингми киприк,
Ё бир аймогингни ерга қаратдинг?..

...Сарҳисоб чёғимас,
Маслак бир талай.
Узун умр ато қилган толеим.
Жаҳонда ўқ товшин ўчганин билмай,
Дунёдан тинчгина кўз юмади ким?

Ҳамма чегарани суриб нарига
Битта минтақада яшар Ер,

фазо.

Сен күрмаган элу юрт ҳар дардига
Тинглайсан дилингдан бир акс садо.

Ерда ҳаёт битта,
Аммо минг тақдир.
Барин күттармоғи вожиб шу бир Ер.
Вожибдир чарақлаб турмоги офтоб.

Ҳаёт кундан-кунга шириң,
Лек мушкул,
Сенинг күзинг ұткыр,
Замон ҳам шаффоғ.
Билгинг,
Қилгинг зарур иш салмоғи зил,
Тортмоққа асаблар берармикан тоб?..

Гуркироқ ўсмамга қишиң қор отганда,
Севған дафтар бирдан қолганда тугаб,
Яқин дүст қўққисдан кетганда жўнаб;
Қалбим,
Вужудимни қамраб изтироб
Нотавон ачиниш қучганда тани,
Билмабман:
Не экан гулни ардоқлаб —
Парвона капалак олиб кетгани?!
Билсам:
Кўп улушкин бой бермиш умр:
Йиллар алдаб,
Нимлаб олиб кетибди.
Исёнкор,
Думбул руҳ ўрнига
Сабр,
Матонат,
Ишқ,
Меҳнат сўзин битибда...

УИЛАР...

Иилларми бу — шошиб, шоширган,
Улкан улуш орқада қолмиш.
Ё бой берган бахтим яширинган,
Йўллар мени шу кўйга солмиш?

Ё мен қучиб етмаган ҳаёт
Она каби эслатар бурчим,
Сероб қилмай битган бир булоқ
Каби битди ё қалбда қучим?

Игна билан мен қазиб қудуқ,
Ўша чашма — кўзин очаман.
Кор қилмаса қалбимдаги ўт,
Сочим ёқиб учқун сочаман.

Отам боши мисол оқ тоғдан,
Отқин сувдан юламан қудрат.
Бу кун каналга зор тупроқдан,
Ташналикни оламан пудрат.

Зангор кўкни бирдан сипқариб,
Ерни кунга тутаман кафтда.
Ойга фазо илмин сиғдириб,
Неварамдек оламан кифтга.

Халқ тақдирин бир жилғасидай
Ҳар инсондан тилайман баҳра.

Сув унуган қум заррасидай,
Умрим сочиб, ўкинмай қатра —

Ҳаво кесиб, чарчаган қушдай,
Қўниб, кўчиб, кезгум Ватаним
Ва меҳнатдан нақ ипакқуртдай
Тўхтамасман, тинмаса қалбим...

ЭМИШ...

Эмиш: шұхрат ўраб кемтик қисматим,
Күзлардан узоқда сирқираб оқар.
Қалбда құрғошиндай ётиб ҳасратим,
Нигоҳим жағонга бахтиёр боқар.

Эмиш: ҳаёт менга аёл бахтидан
Тұлық косасини күрмапти ләйиқ.
.Лекин қалбим түккан шеър шуҳратидан
Бахтли аёл дермиш мени халойиқ...

Танда құрғошин-ла юрганлар озми?

У жангчи танида, аёл дилида
Қарийб чорак аср зангламай ётар.
Бахтнинг минг жилосин берган элида,
Хар бир жон жағонга толе ёр боқар.

Лиммо-лим қисматга бўлмаганлар ёр,
Кемтиклик ҳасратин биларми дардин!
Қалбни безаб кетган ишқда зўр бахт бор,
Юрак унутарми олтин дамларин?

Аёл бахти!

Мендай аёл бахтига
Тақдир маликани кўрганми лойиқ?
Халқ меҳрида, ёрман эл шуҳратига,
Бахтли аёл деса ҳақли халойиқ...

ҮҚУВЧИМГА

Юрак ниҳол олов қўйнида
Ёнар, кулар, яшиарди шайдо.
Орзу, ҳиснинг соф ўйинида,
Илк шеърларим бўларди пайдо.

Шеъринг мурғак, лекин дилинг соз,
Нафасингда, дедингиз, ўт бор.
Ёниб куйлаш шоирликка хос,
Ўсгин, совиш билмагин зинҳор.

Бу оташни бағримдан олиб,
Водийларга, гулларга бердим.
Тўқувчини қўшиққа солиб,
Қўриқ ерлар бағрига кирдим.

Ишқ, ҳақиқат қудрати гўё
Менинг билан тебратди қалам.
Қўшиқларим билмай ғаш, риё
Ошкор кулдим, ошкор чекдим ғам.

Дили шонир ҳассос бир элга
Фарзандлигим нақл этар бурчим.
Халқ қалбидай бир гўзал шеърга
Етармикан қачондир кучим...

* * *

Бахтиёр севгииң құйларди созим,
Ұлим ханжарига тегдію синди.
Хижрон фарёдидай совуқ овозим,
Наҳот, лириканинг ёлқини тинди?

НЕ БАЛОГА ЭТДИНГ МУБТАЛО

Үтди ойлар ғам билан оқиб,
Дил топмади зарра тасалло.
Фироқингда қолдим тутоқиб,
Не балозга этдинг мубтало!

Күз очгани қўймайди алам,
Бошим қўйсам куйдирар болиш.
Юлатолмас китоб ва қолам,
Мисраларим кўтарар нолиш.

Наҳот шунча маъсум, шундай пок
Севишмоқда алам бор шунча?
Бардош бермас ирода, идрок,
Тамоман лол ақл, тушунча.

Тоғдай бор деб билган юрагим
Қуш боиича қолмади чоғи?
Ғамни енгарман деган сарим
Яна ортар алами, доғи.

Эриб кетмагандим севгингдан,
Бўлмаслик-чун баҳтиңгдан жудо,
Бирга қолиш учун сен билан
Куяману бўлмайман адо.

ҚЕЧИР, ҚОЛДИМ ҒАФЛАТДА

Сени бирдан жонсиз күрдим,
Жоним чиқди менинг-да.
Эс-ҳушимдан ажраб турдим,
Түйгүм кетди сенинг-ла.

Кошкы эди, мен бошингда
Турган бўлсан ўша дам.
Кирмасмидим мен қонингга,
Бермасмидим жонни ҳам.

Ажал деган бешафқатга
Кошки отсам ишқимни,
Тўлдирсан ҳам кўкни додга,
Сақласам мен баҳтимни.

Кошки эди, сўнг қўлингда
Эркаланиб берсан жон.
Сўнгги нигоҳ сенда қолса,
Мен кўз юмсан беармон...

Яшаш сенинг ҳаққинг дедим,
Кечир, қолдим ғафлатда.
Иўқ эди-ку бўлмоқ маҳрум
Бизнинг ilk мунис аҳдда?

БАҲОР КЕЛДИ СЕНИ СҮРОҚЛАБ...

Салқин саҳроларда, бодом гулида,
Бинафша лабида, ерларда баҳор.
Құшларнинг парвози, елларнинг нози,
Бахмал водийларда, қирларда баҳор...

Қанча севар эдинг, бағрим, баҳорни,
Үрик гулларининг эдинг мафтуни.
Ҳар уйғонган куртак ҳаёт берган каби
Күзларингга суртиб ўпардинг уни.

Мана қимматлигим, яна баҳор келиб,
Сени излаб юрди, кезди сарсари.
Қишининг ёқасидан тутиб сўради сени,
Ул ҳам ёш тўқди-ю, чекилди нари.

Сени излар экан бўлиб шабода,
Сен юрган боғларни қидириб чиқди.
Езиб кўрсатай деб ҳусн-кўркини,
Яшил қирғоқларни қидириб чиқди.

Топмай, сабри тугаб бўрон бўлди-ю,
Жарликларга олиб кетди бошини.
Фарҳод тоғларидан дарагинг излаб,
Сойларга қулатди тоғнинг тошини.

Қирларга илк чиққан қўйчивонлардан
Қайдаш шоир, дея айлади сўроқ.
Барида сукунат, маъюслик кўриб,
Хориб-чарчаб келди, тоқатлари тоқ...

**Сүнгра жило бўлиб кирди ётоғимга,
Хулкар ва Омоннинг ўпди юзидан.
Сингиб ёш куйдирган зъфар ёноғимга
Секин хабар берди мепга ўзидан.**

Лекин ётоғимда сени тополмай,
Қолди бир нуқтага узоқ тикилиб.
Яна ел бўлдию кезиб сарсари,
Мендан сўрай кетди қалбимни тилиб:

**«Қани мен келганда кулиб қаршилаб,
Қўшиғи мавжланиб бир дарё оққан?
«Бахтим борми» дея, яккаш сўроқлаб,
Мени шеърга ўраб суқланиб боққан?**

Үрик гулларига тўнмайди нега,
Елда ҳиллиратиб жингала сочин?
Нега мен келтирган шўх нашидага
Пешвоз чиқмайди у ёзиб қулочин?

Қандай ишққа тўлиб боқарди тонгга,
Камол топтиради кенг хаёлимни.
Унинг рангдор, жозиб қўшиғида
Мудом кўрар эдим ўз жамолимни.

**Қани ўша куйчи, хаёлчан йигит?
Нечун кўзингда ёш, туриб қолдинг лол.
Нечун қора либос, соchlарингда оқ,
Нечун бу кўкламда сен паришонҳол?»**

Қандай жавоб айтай, лолдир тилларим.
Баридан тутдиму келдим қошингга.
**У ҳам ғаминг билан кезди афтода,
Боқиб туролмайин қабринг тошига.**

**Аламда тутоқиб дарахтга кўчди,
Куртакни уйғотиб сўйлади ғамнок.**

Сенинг ёдинг билан елиб беқарор,-
Гуллар ғунчасини этди чок-чок.

Гулу райхонларнинг тарапди атри,-
Самони қоплади майин бир қўшиқ-
Бу қўшиқ нақадар ошно, яқин,
Нақадар ҳаёгбахш, оташга тўлиқ.

Баҳорга бурканган сен севган элда,
Овозинг янгради жўшқин, забардаст-
Улмаган экансан, жоним, сен ҳаёт,
Мен ҳам ҳали сенсиз олмадим нафас..

Ҳижронинг қалбимда, созинг қўлимда,-
Ҳаётни куйлайман, чекинар алам.
Тунлар тушимдасан, кундуз ёдимда,
Мен ҳаёт эканман, ҳаётсан сен ҳам!

СЕН ҚАЙДАСАН, ЮРАГИМ!

Қалб бўлганда йироқда
Ирода экан ожиз.
Дўстлар ҳам кўп атрофда,
Аммо мен якка-ёлғиз...

Еирдан қалбим кексариб,
Қон ҳам қочди юзиңдан.
Сен сирдошни ахтариб,
Хаёл кетар иззингдан.

Қайга кетдинг, юрагим,
Битди бардош ва тоқат.
Суҳбатингдир тилагим,
Дилда ҳасратим қат-қат.

Кўпдир айтажак сўзим,
Угитларингта зормен.
Инглайсан деб дўсларим
Таъна қиласар. Нетай мен?

Совуш бермайди менга,
Ёкиб кетганинг олов.
Нетай, стмаймаи сенига,
Ўртага ташланган гоз.

Ишққа маскан юрагим,
Тебиб бер деб қистайди.
Нима қиласай, бераҳм —
Руҳим сенин истайди.

ҚҰРГАНМИДИНГ ҚҰЗЛАРИМДА ІШ!

Софинганда излаб бир нишон,
Қабринг томон олар әдім йўл.
• Келтираардинг менга бир замон,
Энди ҳар чоғ мен элтаман гул.

Келдим. Узоқ қолдим мен сокин,
Сенинг азиз бошингда ёлғиз,
Осмон тиниқ эди ва локин,
Парча булат етиб келиб тез,

Кўкда менинг бошимда туриб
Гўё юрагимдай қалқди у.
Кўзимдаги ёшимни кўриб
У ҳам тўқди ёшини дув-дув.

Биз йиғладик тепангда шу кун.
Келдингми, деб кўтармадинг бош.
Айт-чи, сен-ла баҳтиёр онлар.
Кўрганмидинг кўзимда бир ёш?

ҮРИҚ ГУЛЛАГАНДА

«Деразамнинг олдида бир туп
Үриқ оппоқ бўлиб гуллади...»
Гулни кўриб ишқпарасг қалбим,
Минг айтилган дарддан куйлади.

Севги қурғур бунча зўр экан,
Хижрон қўшар экан ҳарорат.
Улгудайин муштоқ бўлибман,—
Висолингга, йўқ чоғи тоқат.

Сени қўмсағ оқшом чоғида
Кириб келдим шу таниш уйга.
Биз бир чоқлар яшаган уйда
Тунағ қоидим хаёл-ла бирга.

Бунча иссиқ, бунча ҳам шинам,
Ёшлик кечган торгина шу жой.
Бунда яшар ажиб онлардан,
Ишқ-ла ўтган тунлардан чирой.

Ҳар бурчаги элитар ҳушим,
Нақадарлик ошно, яқин.
Худди тунда камолга етган
Қўшиғингда чақнаган чақин.

Бунда ҳаёт — илҳом онлари
Қаламингдан тўкилган гавҳар.
Гул бўйини олганда шамол
Рашкка тўлиб тўнган у кўзлар.

Сен тугатгач, чанқоқлик билан
Үқиб мафтун бўлганим ҳаёт.
«Қалай» деган бўлиб термулган
Кўзларингнинг оташи ҳаёт.

Ҳали ҳаёт, такрор ўқиркан.
Завқа тўлиб яйраган кўксим.
Юзингдаги улуғвор, майнин,
Бир жаҳонга арзир табассум.

Бари ҳаёт, муҳаббат каби,
Ҳамма ерда кўринар изинг.
Паррандалар нағма куйида,
Жаранглайди товушинг, сўзинг.

Мени ўраб олди ҳаяжон,
Яна ортди севгининг кучи.
Шарқ қизариб, чиқмоқда қуёш,
Олтинланди теракнинг учи.

Сен куйлаган ўрик шу кеча
Бурканди оқ — оппоқ чечакка.
Мен қадрдон хотира билан
Жўнаб кетдим уйимга якка.

СОФИНГАНДА

Қанча бўлди кўрмаганимга,
Эй қалбимнинг дилбари, шоир!
Қанча бўлди бирга ўлтириб.
Сўзлашмадик дилларга доир.

Дил-чи, дилим унутиб бўлмас
Ишқ қўшиғи ёзилган китоб.
Хаёл хиёл чертиб ўтдими —
Толиб бер деб қиласди хитоб.

Иккимизга маълум бир қудрат
Ниллар ўта сенга тортади.
Унутайин дейману, фақат
Дилда унинг ўти ортади.

Ҳам табиат, ҳам дўст, ҳам рақиб —
Барчасини қолдириб доғда,
Қўришсагу яна тирилса
Ўша қотган бўса дудоғда.

Юрагимнинг шоҳи деб сени,
Майли, бу гал ўзим тиз чўксам.
Ҳузурингда бахтдан тебраниб,
Ишқ ва соғинч ёшини тўксам.

СЕНСИЗ

Мана, бир умрни яшадим сенсиз,
Қайтмас шодликларинг қайтишин кутиб.
Тобутинг бошида чўкканимда тиз,
Фарзандлар кўтарди қўлимдан тутиб.

Шундан бери тикман. Ҳар нега қалқон,
Бахтга, баҳорга ҳам, қишига, қайғуга,
Бирор азасида йиглайман қон-қон,
Тўйида яйрайман ўхшаб оҳуга.

Лекин қолганимда қалбим-ла танҳо,
Туйғулар зорига солгандага қулоқ.
Ўзни заиф, чанқоқ сезганда гоҳо,
Аламдан бераман жавобсиз сўроқ:
Тирик экан нега ташлаб кетмадинг?

Мендан нафисроқнинг ҳуснига ошиқ,
Мендан ёниқроғи тортмади сани,
Эди нигоҳиніга бор жаннат очиқ,
Сени мажнун этиб бир ер гўзали
Нега мени ташлаб кегавермадинг?

Тирик айрилишнинг доги оғирмиш,
Хўрлик кемирашиб умрни чайнаб!
Бу — мудҳиш эговга берардим туриш,
Қетсанг ҳам менга жон туйғуцдан айнаб.

Билардим, қайдадир оласан нафас,
Мураккаб бу дунё сен-чун ҳам тирик.
Сенга ёт — ношудлик. тунд руҳлик. қафас,
Бугунги қадаминг кечадан йирик,
Нега, нега мени ташлаб кетмадинг?

Биламан, рашк мени этарди ҳалок,
Афзал кўрганингни қарғаб ўтардим.
Изингдан юрмасдим соядай ғамнок,
Лекин ишқ ҳаққи-ла мағрур кутардим.

Ҳаётда мен учун қолардинг тирик,
Қаламинг муждасин кутардим муштоқ...

* * *

Маъюс тақдирингга яшаб мен шерик,
Мушкул бўлаётир шодлик яратмоқ.
Нега тирик экан, ташлаб кетмадинг,
Ташлаб кетмасанг-да, бошлаб кетмадинг?!

ИЗЛАЙМАН..

Фикрлашдан бошу
Дил толганида,
Ишли онлар ўтиб, эл олганда дам,
Үзим учун юлиб вақт олганимда.
Худди юрагимдай мунис бир ҳамдам
Ёнимда йўқ бўлса,
Уни излайман.

Баҳорга шошқинсам жаннат қилган дуғ,
Сўйлашга талпинсам ўргатган куйга,
Жўшқин давраларга журъат берган куғ
Буюк,
Боқийлиги ғарқ этиб ўйга,
Қонимга сук солса,
Уни излайман.

Багримдан узганим — бағри-ла хурсанд,
Қонимни берганим — баҳти-ла гулгун.
Ҳусни мендан кўҳлик,
Парвози баланд,
Меҳри бир жонимга солиб минг тўлқин —
Сигмайин жўш урса,
Уни излайман.

Кунлар қанча шодлик,
Қанча ношодлик,
Қанча иш,
Коҳишга этар рўбарў.

Жағонға сиғмаган севинчға тордек
Келиб бир баҳамни қылғанда орзу,
Тақдир түсік бўлса.
Уни излайман.

Иzlайман!
Биламан, топмайман уни.
Зотан, ўзим уни қачон йўқотдим?

Фарзанд,
Набиралар туғилган куни,
Мен уни ҳар сафар Абадга топдим...

ҮРИКЛАР ГУЛЛАР...

Шоир севган ўлка кўксига
Хушбўй баҳор кезиб юради.
Не боғ! Ҳатто қоя устида
Үрик оппоқ бўлиб гуллади.

Жуда ҳам кўп гуллади ўрик,
Зеро, чўллар боғ бўлиб кетган.
Ҳамма ерда очилган қўриқ,
Юртнин халқи гулистон этган.

Дўсту ёрлар жамулжам бу кун,
Азиз номинг меҳр нурида.
Минг бор уэр,
буғун сен учун
Мен ўлтирдим тўйинг тўрида.

Буғун сенга тўлмиш етмиш ёш,
Ярми биздан қайларда кечди?
Ўттиз беш бор гул очиб қийғоч,
Ўттиз беш бор ўриклар пишди.

Орамизда сени мўйсафид
Қўрганларнинг билмам номини.
Куйлаб ишқни, тонгни муттасил
Менга қўйдинг умр шомини.

Мен шомлардан саҳарлар ясаб,
Ўттиз ёшли бўлиб юраман.

Ҳар баҳорга чиққанда құмсағ,
Қайноқ құлларингдан тутаман.

Ва юраман ёнингда ұктам.
Эл омонлик этар сени шод.
Сени құрган ва күрмаган ҳам
Бу муборак иоминг қилар ёд.

Ва биласан кексармас умринг,
Дондай ёйиқ йиллар қатига.
Куйлай бериб ёшлик құшиғин
Мангу қолдинг ёшлик фаслида.

Не-не гұзал ёшликлар келар,
Умри боқий ҳаёт йұлида.
Ұшанда ҳам ўриклар гуллар,
Сен бұласан диллар тұрида.

ШАЛОЛА

Меңнат берган салтн шәдликдай,
Отилиб тошади шалола.
Шовқини илҳомдан ёрлиқдай,
Юракда күгарар тарона.

Қайнайди ўзлигин йүқотиб,
Тұзитар осмонға кумуш чанг,
Қирғоққа тұлқындан тош отиб,
Гүё у әрк учун қилас жанг.

Борлықни тутади гулдурос,
Хаммани чулғайди әзгулик.
Қишдан муз олғандай ўч қасос.
Хаётбахш куч бўлиб кезгудек.

Бу кучга танг қолиб офтоб,
Ташлайди камалак ёйини.
Қулайди шалола сершитоб,
Ахтариб канолу сойини.

Югурап яшиндай, чақмоқдай,
Ахтарар жилға, сой, нахри.
Бахтиёр ёйилар қаймоқдай,
Топганда ташналаб бағри.

Нақ шундай:
Умрни этиб боғ,
Оқасан куй-нахрим, кўкракдан,
Фарзандим, шеъргинам, бор тезроқ,
Макон қур энг тоза юракда...

ҮЕЛИМ, СИРАЛ БҮЛМАИДИ ҮРУШ

Тўлишарми ўлкада баҳор,
Қуёш кезар осмон кўксида.
Қалдирғочлар қанотми қоқар.
Ундан соя лаби устида.

Мана, ўғлим лаби устида
Қалдирғочнинг майин қаноти.
Успириним тоза кўксида,
Кунда ошар янги ҳис тоти.

Бўйи ошиб кетди бўйимдан.
Боса слар кўксига бошим.
Сеагим қуриб берган уйимда
Ўсди менинг катта йўлдошим.

Юрак тўла шодлик, меҳр, баҳт,
Унинг кўзларига боқаман.
Нигоҳидай тиниқ ва ёрқин
Орзу тўлқинида оқаман.

Орзулари қалбимга зийнат,
Ҳаётидир кўзим қораси.
Ўкинаман, баъзида фақат,
Ёнида йўқ унинг отаси.

Уруш! Номинг ўчсин жаҳонда,
Ҳамон битмас сен солған алам.
Сен туфайли кўп хонадонда
Ота номли буюк шодлик кам.

Юлдинг ота демак бахтини,
Жуда мурғак гўдакларимдан.
Яхши ҳам бор шундай Ватани,
Далда бўлди юракларимга.

Ота бўлиб солдим мен йўлга,
Она бўлиб меҳримга олдим.
Мана, ўртга ўғил ўстирган
Бир давлатманд бой бўлиб қолдим.

Қанча ишонч умид бахш этар,
Ҳам Ватанга, ҳам менга бу дил.
Қоя каби ёнимдан чиқиб,
Суян,— дейди, кифтигма дадил.

Мен онаман, менинг юрагим
Фарзандларим қувончига кон.
Дил орзиқар, баъзан тилагим
Ваҳималар ўраган замон.

Иўқ, урушнинг номи ҳам ўчси:
Менинг ўғлим керак ҳаётга.
Истамайман, унинг дудлари
Қўнсии лаби узра қанотга.

Бас, бас, эзгу оналар қалби,
Яшай олсин бехавф, бахт билан
Меҳнатимиз, ғазаб, севгимиз
Тинчлик. дейди бутун халқ билан.

Кўкрак сути ва меҳнат билан
Биз жаҳонга берганмиз турмуш.
Она қалби оёққа турса,
Ўғлим, сира бўлмайди уруш!

ХОТИРА САТРЛАРИ

Бари унугилар,
унугилар түйлар,
Кўкда булутлардан гўё беланчак ясаб
Сени аллалаган севинчлар баъзан.

Мақсад йўлидаги заҳмат унугилар,
Ишинган кишингдаи келган сотқинлик
Ҳатто ўтган ёшлик,
Утган умр чиқар хотирдан.
Лекин севги унугилмас,
Унугилмас ўлим,
Унугилмас уйнинг вайрон бўлгани —
Қолар дилда доғдай мангу сирқираб
Унугилмас сени вайроналикдан,
Тақдирнинг зарбидан, ҳайроналикдан.
Меҳрибон бир қўлнинг суяб олгани,
Нақ висол дамидай қолар ярқираб.

Унугилмас дардни эслаш ҳам оғир:
Тошкент кўчасидан судралдим у кун,
Мудҳиш манзарадан оғриб нигоҳим.
Қулаган уйлардай парчаланди дил,
Қонимни тезлатди яширган оҳим.
Ҳар ёқда фарёддан оғир бир сукут,
Оғингдан чиқсан сотқин бир муштдан --
Кечаги осойиш ҳаёт тўкилмиш.

Севинч, орзуларга,
Ишқ, ташвишларга,

Нуқсонга ва шонга —
Хуллас, инсонга
Паноҳ чок-чокидан шу тонг сўкилмиш.

Машъум гулдурашни эшитаман гўё,
Гўё ер остидан улкан мусибат
Чиқиб тортгудай бор жонли оёғин.
Тинглайман: кийикдай сергак оналарнинг,
Ранги-қути ўчиб ота бағрига
Биқинган гўдакларнинг унсиз сўроғин.

Сергак сукунатдан мен гаранг ва лол,
Қон уришим исён,
Нафасим фарзид,
Назарим кезувчи алангага бўлиб
Инглаб, сузиг юрар вайроналикда.
Меним кўҳна,
беҳад қадрдон шаҳрим,
Аждод, авлодимга дахлсиз маҳрим
Фарзандлари қолди ҳайроналиклида.

Унутилмас ҳеч вақт вайроналикдан,
Сени гирдоблаган ҳайроналикдан
Меҳрибон бир қўлнинг суюб олгани,
Сенинг музлаётган мажруҳ жонингга,
Ҳалокатда қолган руҳ, имоннингга
Қайта ҳаёт бериб офтоб солгани.
Шаҳрим кўчасида кезаман букун.
Тоғлардан тўкилган шалоладай тик,
Нурга тўлган уйлар сеҳрлар нигоҳ,
Севинчу аlamга,
Меҳнат ва шонга,
Туғилиш, ўлимга,
Ишқу имонга
Ватан, бахт аталмиш нурли бир паноҳ,
У тонг, ер қаъридан чиққан фалокат

Үзра кўқдан тунда тушмади бу баҳт!
Бошингга қор эмас, мусибат ёғса,
Суянчинг бўлмаса мушкул ростлаш

Бутун ўлка келди бизни суюшга,
Шаҳримизнинг очиқ эшикларидан.
Қуёшдай beminnat,
Чақиндай тезкор,
Кўҳна шаҳримизда ҳеч қуламасга,
На йиллар, на селдан ҳеч нурамасга
Меҳрдан, сэдоқат йўғирмасидан
Уйлар қурди Дўстлик номли Бинокор.

Давримиз кўзидай кўкка интилган
Юксак биноларнинг сон-саногини
Билмам, кўзга шуъла урар унга қарасам.
Тақдирига кириб тошкентликларнинг
Аҳил оиласининг фарзандларидаи
Саф-саф туришади елкадош, қардош
Садоқатда ичиб бир-бирига қасам.

Уйлар қўшиқ каби ёрқин,
Хаёлдай баланд.
Сон минг деразадан сачраган нурни
Юлдуздай иламан ҳовучим куйиб,
Ҳали бунча дуру ёқут ва каҳрабони,
На қизим, келиним, набираларга
Ипга тизмагандим бир шодлик туйиб.
Волга, Днепрдай,

Вахшдай,
Амудай

Янги кўчаларга ёғган юлдузлар аро
Худди эртакдаги маликалардай
Мен кечиб ўтаман оқшом, тунлари.
Биламан, бу нурлар,

Бу тұқилған юлдуз,
Шу уйларда боқий ором,
Бахт күзи.

Тошкентликлар энди қүёш ва дилдан
Хайкалга қуяжак ташаккур сұзин.

Тошкент күчасида кезаман,
Қалбим.
Құксым яйратади ажиб бир қудрат,
Метинлаб құйылған әлларпинг меҳри.
Бизга ва келажак тошкентликларга
Юлдузларни сочган буюк мунажжим
Дүстлик меъморини қиласы зикрин.

ЭЙ ДИЛ!

Эй дил! Севинчингни шоҳ байтларга сол,
Бундай онлар ёниб куйламай бўлмас.
Дўстлар меҳмон бўлиб келди!

Бу висол

Гуллари сўлару, нурлари сўнмас.

Ҳамманинг кўзида юлдуздаги нур,
Диллардай чашмада сув ҳам жилвали.
Меҳмону мезбонда бир ёрқин сурур,
Офтоб ерга тушди шодлик тергали.

Бутун Республика бўлиб бир оғуш
Тожик дўстларига қалбин очибди.
Кексаларда ғуур,

ёшлар кўнгли хуш,
Оҳулар кўзидан уйқу қочибди.

Қардошлиқ қўшигин, висол шодлигин
Борми эзгулигин билмаган одам!
Бу — бағри бутунлик, дил ободлиги,
Дил ободлиги бу — бекиёс олам.

Бекиёс олам бу — тақдир бирлиги,
Тарих қатларида ётган ғазаллар.
Эллар заковатин бу — тириклиги,
Бу — ёндош из солиб келган азаллар.

Уша азаллардан умид қўр ташиб,
Дилларни ёритди бўлиб шамчироқ.

Тилаклар, умидлар тақдир туташиб,
Бир-биримиздан ҳеч чоғ кетмадик йироқ.
Ҳар ўзбек дилида, қутли уйида
Бугун шу қардошлик байрам висоли.
Сизни халқ кутмоқда:
Чашма бўйида
Баҳра кутган ташна жайрон мисоли.

Ҳеч чоғ қулф билмаган дарбозамиздай
Ҳар шаҳар, ҳар қишлоқ қучоги очиқ.
Меҳрлар дилларнинг дурдонасидай
Сиз кирап қалбларга беўлчов сочиқ.

Сиз юрар йўлларга тўшадик гуллар,
Гуллар узра юринг,
Сўлсалар сўлсин!
Дўстлик қуйилмаси бўлсин туйғулар,
Меҳр-садоқатнинг ўти сўнмасин.

БАХШИШ

(Йўл дафтаридан)

Иўксил келинчакнинг тўқис уйидай,
Омонат ҳашамдан ҳоргандай шаҳар,
Уйга сиғмай чиққан тўқлиқ бўйидан,
Тўқ дуд-ҳидга тўлиб киради саҳар...

Ва сен баҳшиш дейсан, йигит! Ҳол мушкул,
Вужудим жунжикар нақ носоз бир тор.
Кўзларинг кўзгуси, мунгинг ўзи тил,
Англайман: баҳшишда не умид, не зор.

Карвон орқасидан чопган бўтанинг
Бўйин қўнғироғи эмасми баҳшиш?
Сирқиратиб, мағрур филдай ватанинг
Муқаддас ҳиссига бермасми коҳиш?

Хурмо танидай қўнғир мускул ва ўтдан
Яралган кучсан гоҳ, матонатсан гоҳ.
Пўқликдай қўполлик, бир тубанликда,
Чашмадай мусаффо сендаги нигоҳ.

Океан зангорлиги кўзим ўйгандай,
Бўм-бўш кўзкосамда мисдай қиёфанг.
Томчиб кучин берган каучук дараҳтдай,
Умид йўқотишдан қуриган силланг.

Назаримда сен-чун — океан кафтида
Юртинг — кўрмоқ бору емоқ йўқ — жаннат.
Сёқ, қўл зор нигоҳ ҳароратидан
Ўстиргансан унда минг бир хил неъмат.

Гулни кўриб ҳатто бехониш қушдан,
Ҳар сояга жойлаб ишрат ва ором,
Боғларни безатиб энг ажиб тушдай.
Ўзинг чиқиндидай юрасан беном...

Нечун, бу жафокаш қадим тупроқда
Сендан бошқа ҳамма жонли, муқаддас?
Нечун ғамдай сокин баҳшиш нидонгдан,
Изингдан фарёд деб қилич, тиф ўсмас?

Чойингдай тим қора йирик кўзларинг
Боқиши тиланчмас, мутеликмас, ўқ!
Наҳот, сен топинган минг бир тангрининг
Содиқ бандалардан ҳеч хабарн йўқ?

Баҳшиш... қалбинг, кўзинг-қўлингдай чўзиқ,
Тақдирми, севгими, нонми, илтижо?
Таҳқирлаб чақа, нон қилмайман тортиқ,
Қалбимни тутаман меҳрим қилиб жо...

Кечир, қандай қилиб мен дардинг олай,
Ҳаётда баҳт бу. деб тутқазмоқ маҳол.
Ер, қуёш, орзунгда толе бир талай,
Элингда жавобин топар бу савол!..

ҚУШИҚ

Мусаввир Чингиз Ахмировға

Гүзаллик ҳақида шеър ёзиш мушкул,
Буюклик фикрингни қилганида лол.
Иккиси олдига рост келсанг буткул,
Ташбекга мазмунни жуфтлаш ҳам маҳол.

Гүзаллик олдида лол қолганим кўп.
Бўёқлардан ҳайрон, туйғулардан маст,
Иккиси бир йўла сеҳрида тутиб,
Энтиктирган дамда шеър ёзиб бўлмас.

Неча жазм этганиман назм тизгали
Ҳайрат бўронлари савалаган дам,
Қўймади ёзмоққа журъат қилгали,
Сиздаги маҳоват, ёниқ мўйқалам!..

Бугун ҳам қўшиққа сололмай ҳалакман,
Афтидан жодули сиз қайдা, мен қайдা?
Заковат сеҳридан бир маству аластман,
Туйғусиз тош дил ҳам кайф топар бу майдан!

Табиат сабоғин бахш этган чоғ сизга
Билдими, сўнг ўзи ёнишин бир рашкда?
Лоқайдлик, дағаллик суқулса гоҳ бизга,
Маҳв этар сиз чизган бир жайрон қарашда.

Сиздаги қалб кўзи,
мўйқалам тиф учи,

Асрлар тубига киради журъатли.
Тафаккур, тасаввур аталмиш чүрө кучи
Тирилтар тангри ҳам унуган суратни!

Қарайман:

Мардум, шоҳ сиймосин рамзига:
Шоҳ, хоқон ҳар замон, маконда бир тоиф:
Диллардан эзгулик, кўзлардан интиқом боққанда
Сойларга қулаган тошсимон у ғойинб!

Аждод-ла висолдан кўкларга етар бош:
Бу — меъмор,

бу — шоир,
бу фаллоҳ —

Улмаслик қасрига
Тирноқ-ла гул ўйиб, сўнг унут бу — наққош!
Бу — на баҳт, на имдод, таъмада чўзмаган қўлини
Беш аср йўл ўтган жинсимга қарайман:
Шафтоли ёноқда қотган ёи дўлини,
Қайноқ бир сукутда меҳрли киприк-ла тарайман.

Тақдирга тик боққан нигоҳдан ногоҳон оқар мунг,
Мунг эмас, топталган туйғулар қасоскор қўшиғи!
Ё раббий! Таназзул асрлар уйқуда ётган сўнг
Қўйдирар иболи кўзларнинг қоп-қора ўг чўғи!

Бу гулрӯ — на бека, малика! Бир эрксиз канизак,
Гарчанд зар ва нурдан тўйтган пешонабоғ бошда.
Бир тунлик ҳирсият қурбони! Тақдирдан нафрат-ла

кулгандек

Ярқирап бокира бир поклик чимнрилган ҳар қошда.
Хижилдан сўз топмай маҳорат ға санъат нақлига
Кўйлолмай муносиб ва жозиб жарангли бир найза.
Бундай ранг, бундай зид туйғулар жангини ақлга
Сиғдириб, баёнга саллоҳлик қайдою биз қайда?
Ҳар ерда қалбингиранг бўлиб сочилемиш:
Муҳаббат ва ғурбат, садоқат, адоват

**Достони бўлиб гоҳ
Саройлар девори, пештоқдан,
Зарварақ, суратдан,
Гоҳи тонг, гоҳ шафақ сингари боқади ярқираб.**

**Ўзбекнинг ўтмиши,
Бугунги инсоннинг шуҳрати жаҳонни тутмиши,
Сиздаги заковат кучидан
Емғирдан сўнг чиққан офтобдай очилмиш,
Қўшиққа айланмиш сеҳргар мўйқалам ном найда.**

**Сиз эса яшайсиз, бу камёб шуҳратга бериб чап,
Меҳнатга баҳшида умрнинг ҳар дамин
Ижод-ла эркалаб,
Заҳматдан баҳтиёр!
Қаноат, мағрурлик қайдо
Санъатга фидолик,
фарзандлик қайда?**

**Санъатнинг қиммати ўлчанимас олтину дур билан.
У мангу — диллардан жой олса баҳш этган байрамда,
Тасанно, маҳлиё, ташаккур сўзларин ёзишга нур
билаи
О, суюк мусаввир —
Биздайин камина мухлисда куч қайда,
Сиз қайда?!**

ҚҰҚЧАТОВ

(Қозғистон хотиралары)

Күкчатов тавсифин қозоқдан сўранг,
Менинг қалбим күчиб, қамашди кўзим,
Нур макри, сув акси, ишқдай мовий ранг —
Табиат қулига айландим шу зум.

Бу ҳам кам, юракка чанг солиб ошкор,
Бу ер гўзалигин чиқди шоири.
«Кўзгу керак бўлса Ойнакўлни ол,
Бунда сен кўрмаган ҳуснинг бор», — деди.

Шу Ойнакўлингнинг тоши бўлай мен.
«Раққоса Қайин»лар ичра йўқолай.
Этакдан, киприкдан, сочдан торт, кейин
Мен ўтли сеҳрингни қўшиққа солай!

Бу ерининг тоғидан замонга боққан
Менинг икки кўзим нақ бир жуфт жайрон.
Меҳрим қайноқ елдай ёйилиб кетган —
Уфқни сиғдирсам, сиз бўлманг ҳайрон.

Ҳар сўқмоқ чорлайди қўшиқ йўлидай,
Энди қалб кўлдай тинч, қилмас замзама.
Арчаларнинг нурга чўзиқ қўлидай,
Ташна дил ҳар баргдан қилиб куй тамаъ —

Саҳро қуёшидай ёнади лов-лов,
Сўзлар алангада қолар пишгали,

Мен боқиб тураман тийрак, беаёв
Үтдан омон чиқиб дилга тушгали.

Бунда ҳар дил боқар бургут сиёкли,
Тоғдай арслонтушу булоқдай тиниқ.
Сукути вулқондай олов қаҳқаҳли,
Күйн тубсиз ором, илк ишқдай ёниқ.

Хўплам қимизингнинг жаннатдай қайфи
Минг битта баҳорни ёдимга солди.
Қай қиёқ, лолангнинг силади кафти,
Манглайдан умримнинг изи йўқолди.

Оппоқ «қиз ўтов»инг дилгинамга хуш,
Дўмбиранг онамдай ширин аллалар.
Тантн дўст, машинанг бир кун кетсиш бўш,
Ё у кўлга ташла — юрсин парилар.

Олиб кетма, яшил жаннат қўйнидан,
Олий дастурхонга минг қатла узур.
Сахиyllик шоҳисан, бу бокира ер
Мунис нафасидан олайлик ҳузур.

Мезбон оқинимиз тоғдай тураг тик,
Қийиқ кўзларида майни қатъият.
— Мушоира кутар овулда! Кетдик,—
Шеъриятга шеърхон ҳокимдир фақат.

Дил ташлаб, дил олиб мен тушдим йўлга,
Бургут сиёклида тиниқ ашк қолди.
Қалбим нигоҳлари етмаган куйга,
Юрагимни тирнаб ажиб рашк қолди...

БУЛУТ ҮИИНИ

Мен булутни севмагаиман,
Қолмаганман тұрида.
Хеч ажабмас озсам диндан
Қозоқ Эшик күлида.

Пара булут изларини
Ушлаб күрмагандым ҳеч.
Бунда қолсам юзларимни
Ювар эмиш тонг ва кеч.

Ҳарир рұмол бўлиб майин,
Уралармиш бўйнимга.
Тутқазармиш само найин,
Ел қанотин куйимга.

Қуёш нурин ҳовучида,
Ичирармиш чанқасам.
Кийгизармиш камалакдан
Камзул тикиб беқасам...

Мен боқаман ёрқин, кибор,
Булут кезар сарсарак.
Ү гоҳ түғен қилган хаёл,
Гоҳ ел чуватган ипак.

Кўз олдимда, атрофимда
Кезар тўсиб ер ҳуснин.
Лабларимда, пешонамда
Сезаман муз нафасин.

Кұлда сузар қайиқсімон,
Қирғоқ узра пиёда.
Ер сиғдирмас, қувар осмон,
Қарор топмас қиёда.

Күк етими, паға булат,
Үйинингда санъат йўқ.
Сеҳринг агар бўлса унут.
Кўк беғубор, тупроқ тўқ.

Қуёш, юлдуз рухсорини
Тўсмайсан кўзимиздан.
Сен тарқ этсанг сеҳринг борин,
Деҳқонсан ўзимизда.

Мен қолмайман қучоғингда,
Сен изимдан тушасан.
Менинг Она тупроғимда
Дон, сув бўлиб жўшасан.

Тупроқ узра йўқ ятима,
Сарсари йўқ!
Ёғиб туш!
Мен қайтаман ерга — элга,
Келгунингча хайр, хуш!..

БАЛХАШ ОҚШОМИ

(Устоз Миртемир оға хотирасига)

Меҳмон кутиб ҳорган куни, тиниб ишчи Балхашнинг,
Қўнмоқда ерга оқшом.

Юрагимга навбатини бериб ёниш-балқишинг,
Үфққа ётди офтоб.

Қуёш, биздан гўзалликни ўйладингки, яширдинг,
Кечир, бу ўй беҳуда.

Куни бўйи бу ерликлар берган қўшиқ меҳрнинг
Кучи дилда биюда.

Гўдак, рақиб, тоғ ухласин, ким ухлар шоир элда
Юрса бунда илҳоми.

Сахий кундуз тортиғиман, балиқчингдай соҳилда,
Тувғон Балхаш оқшоми!

Сувинг эрик сарифмойдай ё Темиртов пўлати,
Үркач-ўркач тўлқинлар.

Ҳар балиқчи ёққан гулхан оқин ўтоги каби
Мену балиқни чорлар.

Шеър туғилиш они мисол ҳуркмасин дея қармоқ,
Ардоқли чўкаман тиз.

«Балиқ ҳали кўлда сузар, буни ичатур, қўноқ!»
Балиқчи тутар қимиз.

«Бу гал тўрга тушган сенга, баҳтингдан кўр, бойбека!»
Мен шодман мисли гўдак.

Ойли тўлқин гўё балиқ, ортидан дил энтикар,

Мен шодман мисли гүдак.
Балиқчи, мен — икки жуфт күз күлдан узмаймиз
нигоҳ,
Ой сувда нурли сўқмоқ.
— «Бахтинг адим экан», — дейди қармоқни тортиб
қозоқ.—

«Улжанг улкан, ол қўноқ!»
Ийя, қардош, баҳтим гўзал, ўзбек элатим сиёқ,
Улкам ҳар нарсага бой.
Бойвуччангни бошлаб бориб, бизларга ҳам бўл қўноқ,
Ҳадя қиласай сенга той...

Икки қўллаб берар балиқ — нақ уч ойли қўзидаӣ,
Мунгли боқар жонталаб.
Тўлғонади, тангаларда ой сочилаған юлдуздай.
Шўр ел эсар тик қараб.

Ижозат бер! яшаб юрсин ҳаёт кўлига ташлай,
Қўшиқ севар озодлик.
Ишқли қизнинг табассуми йигит қалбга синггандай,
Тўлқинга ўнғир балиқ.

Балиқ қолсин, тангасидай ярқираган толени
Қетаман юртга олиб,
Нур сўқмоқда кўрсанг бехос юлдуз танли балиқни
Тутма сен қармоқ солиб.

«Жақси, ташла, биннинг юртдан ҳар тун сенга айтсин
куй,
Ой-мактубдан ўқиб юр!..»
Меҳнат, ҳаёт, дўстлик мадҳин ўқимоқ-чун оқшом,
туя,
Бедор ўтай бир умр...

ШОИР ҮЙИДА

(Самад Вурғун хотирасыга)

I. Учрашув

Тонгдан хәслимни ажиб рүх бөзар,
Ясан-тусандаман бир ҳаяжонда.
Хазар түлкенинimas, бир түфөн кезар
Хам шодлик, ҳам зөсүн қамраган жонда.

Бугун бутуу үлка Вурғунга мөхмөн,
Мен ҳам.
Қалб түфөчин босмоққа йүүк күч.
Мен бу зинналарда юрмоғим маҳол,
О, юрак!
Ҳаётда бир бўйса ҳам уч!

Уч!
Мармар зинналар сонуқ күксидә
Ловуллаб чақнайды у тирик излар.
Наҳот юрмоқдамиз излар устида
Софинган, гуноҳкөз дўстлари — бизлар?

Уч, менинг юрагим, жисмим олиб уч,
Пиллапояларга босмайни қадам.
Юксак бу аршдаги мангаликни қүч,
Садоқатинг кўрса! Су муқаддас дам!

О, мармалар зинналар,
Тилсиз шоҳидлар!
Шоир юрагида кўчкилар кўчиб,
Илҳом қанотида бургутдай учиб
Гоҳ ҳорғин, гоҳ чақин бўлиб ўтгандир?

**Мафтуналар,
Мухлислар,
Итиқ шөгирилдлар,
Шаъни, қуий тенгдош не-не шоирлар
Бу пок останада мендек кутгандир?**

Ҳеч кимни куттирмай чорлаган шоир,
Бутун Озарбайжон тупроғи бўлиб.
Кир, юрак, гар эсанг учинга қодир
Мезбон кутиб қолди, мәхрга тўлиб...

**Ё раб!
Ҳамма, ҳар не бунда эгасига зор!
Рафиқа, фарзандлар, қалами, сози...
Бизнинг қулоқларда ёниқ, фусункор
Тирик нафаси-ю, ўчмас овози...**

**Қалб!
Азиз излариниг устидан эмас,
Эргашиб киршида менга бсрдинг куч,
Энди енсол дамин сеанинчидан уч!**

II. Бир дона папирос...

Мен папиросни севган, чеккан эмасман,
Илк бор папиросни билдим муқаддас.
Маҳбубга оташин берга билмасдан
Қолган юрак каби бежону бесас.

Кўзларга кўршишмай, тутаб тугамай,
Сени кутиб, ёниб тибди гўё.
Агар бўлса ичилмайин қолган май
Қуриб йўқоларди мисоли рўё.

Бор вужудни жаннат ўтида ёққан
Ижоднинг муқаддас, мунис макони —

Столинг устида ятим, заъфарон
Бир папирос қолмиш!
Эй, Шеър хоқони,
Сен қанча юракни забт этдинг бежанг,
Қай куч сени этди хумордан маҳрум?
Сендай алп қудратнинг ҳолин этиб танг
Кекса ҳасадига этдими маҳкум?

Бир дона папирос қолмиш чекилмай,
Сенинг лабларинг ғинг оромига зор.
О, қанча қўшиқлар қолди битилмай,
Бизнинг дилда янги очолмай гулзор.

Бир дона папирос қолди чекилмай,
Қанча чекилганин билмасдинг ўзинг.
Бир тасалли:
Мангу сарғайиш билмай
Ҳар дилда минг бэҳор очиб ҳар сўзинг,
Жисмида она-юрт қўшиғин олиб,
Сен кезмаган жаҳон кезиб юрибди.

Бир дона папирос ёнолмай қолиб,
Номинг қуёш яңглиғ порлаб турибди.

ВОДИЛ ЮЛДУЗЛАРИ

Хинди斯顿лик шоир келди Водилга...
Сойда шарқирап тун,
Барг-ла ўйнар тун,
Йўлин, кўзин тўсиб:
«қол,— деб,— шу ерда»,
Қуюқ тун ороми қамради бутун.

Сўнмас тўп чақмоқ
Сингари чақноқ
Боқди юлдузлар...
Рашкдайин ёнди,
Дилдай ўт олди
Меҳмонда кўзлар...

Уйқу дорисини ютмади.
Бедор.
Тун товушидан сўрди
манзара, куй, ранг
Қорли, қорсиз тоғлар,
минг йиллик чинор,
Терак, ўрикларда илоҳий жаранг.
Уфққа асир,
Тўнар серсеҳр
Меҳмонда кўзлар .
Учқун сузгандай
Гулхан гўзгандай,
Ёғди юлдузлар...
Сайёр ел чайқабми, тун бўлиб даво,
Гўдакдай ухлади, уйғонди меҳмон.

Ер зилол, тонг зумрад, шұғла ранг ҳаво...
Оқар меңнат, шодлик кундузи томон.—
Кекса, бола, ёш
Қалбіда қуёш,
Бүгдой ранг юзла...
Айтмоқ бўлиб сўз,
Меҳмон ташна қўз
Таржимон излэр..

Гўё шаҳар кезар қишлоқ оралаб,
Ажиб тараққиёт ярашик, ўтроқ.
Меҳнаткаш ўғлини параплаб шундан
Үлмас ҳайкал қўйди миннатдор қишлоқ.
Зафарга чорлаб,
Қўксидা порлаб
Чақнайди юлдуз...
«Ер, меҳнатга мадҳ,
Қўшиқ бўлган бағ!»

Дер меҳмонда қўз...
Қалб қуш каби учар далалар томон,
Қанча қабр, жон ухлар...
Унар нон, номус
Ҳар қарич тупроқда!..

Қундузги жаҳон:

Ғўза, дехқон, суръат — нақ қайноқ оғуш
Қучди меҳмонни,
Қўйди қант-нонни,
Чой тутди қизлар...
Ҳар қиз қўзида,
Саҳар кезида
Ёғган юлдузлар!..
«Шу битта колхозни, бир иқлим водий?
Ҳамма ёғи ғўза, этали дарахт.
Лекин қайга кегда, одам авлоди,—
Меҳмон ҳайрон:— Цехқон ишлайди қай вақт?

Чол даласидан,
Нақ бобосидан
Күз олмай сұзлар...
Меҳмон өзек түлиб,
Дил қулоқ бўлиб,
Тинглайди кўзлар ..
— Бу ерми? Бир нағоҳ овлардай майдон.
Икки минг гектар бор пахтазор ўзи.
Уй-жой,
боғ, бугдоизор, чорвага яйлов...
Бир иқлим деднингиз, хуллас, колхозни,—

Лиқ тўлған шийпон,
Ездан юз алвон
Иигитлар, қизлар,
Бири очар баҳс,
Бири тушар раҳс
Чизиб ўт излар.

Далага ёйилди бугунги дехқон,
Машина ва тупроқ кирди измига. . .
Офтоб кезиб кекса қонида, меҳмон
Эргашди миробник тезкор изига.
Гоҳ жарга тушар,
Гоҳ салчиб жўшар
Сув мисли шўх қиз,
Дилга ўт ташлаб,
Ўз йўлин хушлаб
Оқар раşкли, тез...

Миробга сув бакор. Меҳмон олди дам.
Бошда ёнар ғуж-ғуж юлдуздай олча...
Қизлар хайр-хўшга келишиб оқшом,
Меҳмонга тутдилар шоҳи рўмолча:
Ҳар тўрт уфққа
Нозикдан уқа

Тикибди тўрт қиз,
Меҳмон дер:
 кўкда,
Кўзда,
 кўкракда
Туҳфада юлдуз.
Меҳмон жўнаб кетди шу тун Водилдан
Гўё сойларда кун, баргни ювар кун,
Иўлларига тўшаб ойнинг нуридан,
Оқ йўл тилар қишлоқ,
 либоси оқ тун.
Сўнмас тўп чақмоқ;
Сингари яшноқ
Гул силтар қизлар.
Меҳмон қўзидаӣ,
Дўстлик сўзидаӣ
Чақнар юлдузлар...

Водил

СУРОҚЛАИДИ ШОИРНИ ШЕЪРИМ...

Янги туғилган сой лабида яйраб,
Табиатга үйгун ўлтирамиз хуш.
Биздан минг тош юксак тоғлари ўраб,
Мени қучган борлик, гүё фаромуш.

Үйларим кезади Шоҳимардонда...
Ҳозир:

бир қучоғ гул, дилда эҳтиром,
Қўтарилидим шоир ухлоқ юксакка,
Устоз руҳга шеърим, қалам ва илҳом,
Шаънимла бош эгиб турдим мен
якка.

Мен якка.
Шоирдан ўзгаси унут...
Долғали асримиз шонли йилларин
Тўлқинида гүё оғир бир сукут.
Тингладим Ҳамзанинг тирик юрагин.

Барча шеърин бирдан ўқидим гүё,
Барча мусиқаси бирдан этди маст.
Туман, чанг, гулдурак жала ва зиё
Қўйнида серташвиш боқди баланд-паст.

Назаримда: Ҳамза ниҳол теракдай,
Иродадай, ҳақдай, интилиш бўлиб,
Эгик қад, ночорга синмас тиргакдай

Юрар илҳом,
кураш,
 ўйларга тўлиб...
Назаримда: ўйчан,
 тетик ўт нигоҳ
Шеър терар атрофдан
 солгали куйга,
Токи янги ҳаёт мисли офтоб,
Қўшиқ бўлиб кирсин ҳар фақир уйга.

Тугён чангалида сир Шоҳимардон...
Шоир юрар тоғлик чиройга шайдо.
Лекин чимирилган қош,
 кеңг пешонадан
Боқар янги дунё:
 кураш,
 ўт, нидо!

Мақбарадан оғир, ғамгин чиқаман.
Атроф нур қўйнида, куй учар енгил,
Шоир орзусидай паст-баланд чаман,
Ҳамза шеъри каби шу ерли сулув
Тўп сайёҳга сўйлар қайғули достон.

Тинглар узоқ-яқин:
 қай қўл,
 не оғу,
Нурнинг оқимига тәшлади арқон...
Сўнг қиз сайёҳларни музейга бошлар.
Музейда: на қадим мумёли жасад,
На сарой, тахт учун кесилган бошлар,
На қалқон бор,
 на бир шоҳона ясан.
Бунда: Ҳамза,
 Совет
 ва Шоҳимардон.

Шоҳимардонга ҳам келсин маърифат,
Ҳаққила яйрасин, илм олсин дехқон
Қўшиқ жарангласич, гулласин санъат.

Ҳамза — қўшчиларнинг қизғин баҳсида,
Ҳужум гулханида нутқ сўзлар шод.
Дўстлари ёнида,
кураш постида,
Ҳамза қўшиқ тин.лар, шеър қилар ижод...

Ажнабий сайёҳлар тинглаб ҳикоя,
Суратлардан ўқиб жанг тўла китоб:
Зулмат, хурофотдан эркни ҳимоя,
Узи

Осиё-чун буюк инқилоб...

Бунда Ҳамза!

Дўчда Совет Шоҳимардони,
Ҳамзага фикрдош,
жангдош содиқ дўст,
Халқ ғазабин сели, нафрат бўронин
Қаърида ютилди фитнэ номли мушт.

Лекин тупроқсимон авлод ва авлод
Қалса да қолади нақ сўнмовчи ўч,
Мана бу эзгулик,
виждондай қурбон,
Аршидан қуламас Олой каби куч —
Ҳамза Ҳакимсода!

Сулув овози,
Зилзиладэн сўнгги ғулувдай тинди,
Гўё ҳамма дилдан фарёд парвози
Алам, сукут бўлиб хонага инди.

Гүё жанглар ўтган жароҳатли ер,
Гүё қора чақмоқ уриб кетган төг.
Гүё ҳалокатдан ҳайрон бир тақдир,
Құлида сұнгги шеър,
 лабда алвидо —
Бўлиб боқар жасад суратдан.
Девор,
Довулга маёғин бермаган денгиз
Сингари чайқалар,
Кўз ёш шашқатор
Кипригидә ёниб ҳазин сўзлар қиз...
Мардлик, мангуликдан нақл этди сулув...

Кўзларим кезади Шоҳимарданда...
Шоир дили ҳозир тўккан шеърдай сув
Тоғ бағридан силжиб қуйилар сойга.

Сув тошлар тагидан, қоя бошидан
Томар суюқ шиша қаби муз, шаффоф.
Нақ қўл-ла тутгудай тоғ қуёшидан
Куйиб кетар деймэн қўлимда китоб.
Иўқ!

Ҳар нур томирида ором югурар,
Ҳар хилват оромгоҳ,
 сайхонда ҳордиқ
Қорлар кўрпасидан нафис гул кулар,
Ҳамзаобод бўйлаб юрар ҳур шодлик.
Қалбим сўроқлайди Шоҳимардандан...

— Тупроқ!

Бош эгаман ҳар бир заррангга,
Лекин таъна билма, дил қилса сўроқ,

Күксинг жой инсонга,
хоин,
кун,
тунга,
Меҳр, дард, қудратнинг даҳоси сиёқ
Мудом уйғоқсан-ку,
уйғоқсан мудом!

Наҳот шоир, сенгэ эди ёт тақдир?
Еки ҳиммат,
шафқат эзгуликка ром,
Онадай меҳрдан гоҳ-гоҳ сен басир?
Нечун ёрилмадинг ёв оёғидан,
Қаърингга ютишдан қилдингми ҳазар?
Бўрини ҳайдаш-чун ҳаёт боғидан
Бўримас, жасур, соғ қўл керак баъзан.

Тоғлар!
Бўй ўлчашга ўчдай туриб тик,
Пешонам олдидан кўкка чўзиб бош,
Шамолга,
уфқа девор ургандек,
Истайсиз: елкада ухласа қуёш!

Қўрқоқ подшоннинг тош қўрғонидай,
Қармидингиз, ерда кўчганда бўрон?
Шеъриятга ваҳшат чанг солганида,
Нечун тўсмадингиз мисоли қалқон?

Ҳамма вақт бедор сув!
Куйдор шалола,
Сен бу тупроқда жонсан,
ҳаётсан,
қўшиқ.

Қўшиқ булоғини қилиб ҳимоя,
Нечун кўкка ўрлаб бўлмадинг тўсиқ?

| Оқ сув билан Күк сув икки құл бўлиб,
Оқ сув билан Күк сув қирғоқни бузиб,
Нечун оч гирдобра ютмади ёвни?
Қадрдон чинорлар қемадай сузиб,
Суюк шоирига қўлларин чўзиб,
Соҳилга элтарди у беаёвни?!

Шамол-чи!

Жаҳонда энг дайди еллар,
Осмон ухлаб қолди ғафлатда наҳот?
Нега жар солмадингиз!

Тошлар,
харсанглар

Еғилмас әдими ёвга нақ фарёд:
Чўққида,
этакда,
горда ухлоқ тун,
Уйғониб кетгандир бу фалокатдан?
Тонгда,
шиоридан жудо, бағри хун
Халқ ларзага келди зўр ҳалокатдан...

* * *

Ғуссали хаёлда атроф кезаман...

Ана, эл ҳордиги теварагида
Минг йил илгаридай тоғ, тош ҳукмрон.
Лекин янги уйлар деразасидан
Тўрпардалар паға оқ булутсимон.

Гулдурак, қуёшга ҳилпираб боқар,
Соғлом, кучга тўлган Ватан ўғлидай,
Беғуулув чиройин кўз-кўз қилгудай
Ҳамзаобод сойлар сатҳида оқар.

Томчилар, нақ кичик қуёшдай чақнар,
Ҳатто гўдак кўзи үаби ҳар чечак.

**Маъсум, дадил боқар тоғ этагидан,
Ҳаёт гўё қайноқ тоза бир юрак.**

Бутун мамлакатнинг қалбига ҳамзарб
Яшнайди шу бир кафт жанг, шон тўлиқ ер.
Меҳр чўққисида ухлайди Ҳамза,
Мамлакатни бедэр кезиб юрар шеър...

Ҳамза номли колкоз, Ҳамза мактаби...
Эл қайта тирилтиб олди бағрига.
Шоирни ўлдириб сўйгги кўприкни
Бузган қотиллари ботди қаърига.

Бутун табиатда, дилда ором, нур...
Ҳаво шеъриятдай маст этар мени,
Қуёш томчиларга лабим тутаман.
Кечки шеърхонликка ирмоқдай нурли
Янги ҳамзаларни чанқаб кутаман.

Водил

МУШОИРА

Гүзал тупроқ узра қүйилди оқшом,
Кундуз олар дам,
Жұшқин мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Бунда узоқдаги дўст бўлар яқин,
Санъат маҳоратнинг мактаби бунда.
Қофия, сўз, мисра баҳслари қизгин,
Юраклар даврага киради бунда.

Қай дил чамани бой, жозиб нафаси,
Кимнинг фикри ўткир, теран, бокира?
Бу гурунг — шоирлар мусобақаси —
Шарқ шеърий чамани, бу — мушоира!

Ҳинд тупроғи узра қүйилиб оқшом,
Кундуз олар дам,
Жұшқин мушоира этади давом,
Дўстлар бўлиб жам.

Юраклар жўр экан, овоз ҳамоҳанг,
Зарра эҳтиёж йўқ кўркам қасрга.
Шеърият боғига гўзал, ранг-баранг —
Қўшиқ солиб келган ҳар шоир дилга.

Нил қудратин жўшиб куйлар бир шоир,
Ўзгаси Ганг мисол қилас замзама.
Фақат манго нусха ажойиб чодир
Бу гўзал даврага ажиб бошпана.

Бенгал кўрфазидай кўк эди оқшом,
Атрофда табиат оларди нафас.
Ранг-баранг чироқлар шуъласи бесон —
Осмон кўзларида этар эди акс.

Салқин соҳилларда эсган шаббода
Гоҳ олиб келарди гуллар бўйини.
Гоҳ ҳинду қиз куйини, гоҳ яқин боғда —
Сайраган анвои қўшилар куйини.

Лекин ҳоким эди даврада илҳом
Ва жасур қалам.
Жўшқин мушоирига этарди давом,
Дўстлар бўлиб жам.

Ўзбек супасидай саҳнада гилам,
Шуълада ёнарди гўё камалак.
Мехру муҳаббатин кўради баҳам
Ҳақиқат ва нурга интилган юрак.

Саҳнага чиқарди сипо ва вазмин,
Чинор ҳам, ниҳол ҳам шеър чаманидан.
Кекса-ёш отаю фарзанддай яқин
Ёнма-ён дўстликниги бу байрамида!

Шарқнинг ҳам бузилмас одатлари бор,
Ҳиндлар удумига қиласиз амал.
Чордона қурамиз меҳмон ва мезбон
Қамалакранг гилам узра bemalol.

Пойгакда ечилган хил-хил пойафзал,
Менинг назаримда ўзи бир дунё.
Ҳар бири ўзида меҳнат ва гўзал —
Эли тупроғини келтирган гўё.
Ажиб Ҳинди斯顿нинг моҳир, миришкор
Косибин санъатин қилиб намойиш —

Ҳиндлар сандаллари тизилган қатор
(Сандал дараҳтидан ясалған әмиш).

Жуда соз! Албатта кийиб бирини,
Сафарга дүстлар-ла мен ҳам чиқаман.
Ҳар құлға тутқазиб халқим мәхрини,
Буюк Ҳиндистон-ни яёв кезаман!

Хитойнинг бежирим, Бағдоднинг пухта
Оёқ кийимлари гуарар ёима-ён.
Қарайман, Цейлон бор ва сошқа жуфтда
Эрон косибининг санъати аён.

Мұғулча этиклар Панжоб кавшига
Әртак сүзлагандай әгилиб турар...
Күзлар қувонади инсон ишига,
Шод этар тупроғу меҳнат ва ҳунар.

Сұнгра теваракка сездирмай секин,
Мен ҳам үз туфлимга ташладим күзим.
Емон эмас, Аҳмад, моҳир, камтарин
Ватандош, ишингга олқиши ўқидим.

Биламан, сенинг ҳам бунда дүстинг бор,
Балки Бомбейда у, балки Кашмирда.
Қаерда бұлмасин ҳудди сен мисол,
Яшайди даврада янграган шеърда!

Чодир ичи гавжум, күзлар мунтазир,
Микрофон олдидә давра соҳиби:
Күмушдай сочида жилваланар нур,
Күзида ёшликтинг сұнмас ёлқини.

Неларни күрмади бу күзлар? Юртда
Күз ёши дарёдай оққанин эслар,
Ирода ва умид тобланиб ўтда,
Қари ҳақсизликни ёққанин эслар.

Энди Ҳиндистони устида офтоб,
Шунинг-чун ёш, дадил, мунаввар боқар,
Бизни шеър баҳсига қилади хитоб,
Қўшиқ юраклардац дарёдай оқар.

Гўзал таржимондир зангори оқшом,
Ҳар юрак ҳамдам.
Бизнинг мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Мана, мусиқадай, севгидай майин,
Даврага киради Пэнжоб булбули.
Нафис сатрлари ёниқ ўтдайин,
Жасур жаранглайди оналик дили.

Шеър ўқийди Непал, Въетнам, Хитой,
Рус, тожик ўқийди шеърини сарбаст.
Қора алангадай соқолли сингҳлар,
Қордан оқ либосли бенгаллар, ҳиндлар,

Завқидан тебраниб нақ тўлқинли сой,
Тингларди ҳаяжон оғушида маст.
Қўшиқ-чи?

Гоҳ кураш,
гоҳ қиз севгиси,
Гоҳ кўқдан нон кутиб кўр бўлган нигоҳ,
Гоҳ гўдак кулгиси, гоҳ банаң иси,
Сурмали кўзларнинг нози бўлиб гоҳ,
Гоҳ бўғиқ ҳақиқэт, дод, ҳайқириғи,
Гоҳи юлдуз каби йироқ, ёрқин баҳт.
Қулликка санчилган ғазабнинг тифи,

Гоҳ эрк тантанаси берган адолат —
Осиё, Африка харитасидан,
Ҳаёт аламига, баҳтига тўлиб,
Кириб келар эли дилдан дилларга.

Еллар мисраларни диллардан юлиб —
Миллион йўллар билан бутун элларга —
Кетарди гўё бир самимий сайёҳ,
Ёлқин қанотида дўстлик ва меҳр.
Гўё шарқликларнинг бахтига гувоҳ,
Ғарбни чорлар эди даврага шеър.

Эй латиф, фусункор ҳинд оқшомлари,
Не сеҳр бор эди зангор қўйинингда?
Тингловчи ва шоир ҳаяжонлари
Бир улкан қалб бўлиб тепар тўлқинда.

Янги куй, янги ўй олиб шоирлар,
Даврага келарди, келарди ҳамон,
Дилларни пайвандлар эди сатрлар.
Дўстлик, қардошликтарнинг кўпригисимон.

Еру биродарнинг меҳрига сероб,
Юракдай давримиз борар кенгайиб.
Жафокаш қонига солиб офтоб,
Кўзида қалбининг оқлиги ёниб —

Африка фарзанди ўқийди шеър,
Ирмоқдай қуяилар тинчлик сўзлари.
Ором оғушига кирган бўлар ер,
Ёрқинроқ чақнайди кўк юлдузлари.

Сен эрмак эмассан, сен нон, сен ором,
Орзу покиза.
Сен Ҳаёт! Ҳаётни куйла сен мудом,
Эй, мушоира!

Сен чорла, овозинг эшитсин жаҳон!
Шеърнинг уриб турган юраги бўлиб,
Ҳаётнинг энг ажиб куйига тўлиб,
Даврамизга кирсин ишчи ва дехқон
Ҳаёт санъаткори энг оддий инсон.

Балки у шеър ёзиб, ўқимаган ҳам,
Ижоднинг лаззатли дарди бегона.
Кураши — қалбида қайнаган илҳом,
Китоби — эркка ишқ, орзу ва ғоя.

Майли, ўрин олсин бу шонли сафдан,
Шоирлар куйига бўлсин ҳамовоз.
Меҳнат-ла яратган саодат, баҳтдан —
Нақл этган мисралар кенг қилсин парвоз.

Ҳаёт гўзаллиги шеъриятининг
Ёниқ нафасига тўлсин бу жаҳон.
Хавфдан халос бўлган башариятнинг
Қўшиғин тўқисин созд, тинч инсон.

Даврамиз меҳрга тўлиқ бир олам,
Дўстлар барн жам,
Буюк мушоира этади давом,
Келингиз, сиз ҳам!

ҰФИРЛАМАНГ ҚАЛАМИМ БИР ҚУН

«Ұғирлайман қаламинг бир күн!»
Хазиллингиз құчирди жоним,
Нақ яроқсиз қолардай бугун,
Сирқиради толе, имоним.

Ұғирламанг қаламим бир күн,
Мени этманг соқов ва чүлоқ,
Тақинчоғим, анжомим түкни,
Бари құлга, құзға яқнироқ
Етар, олманг қаламим бир күн!

Мен Ҳофиздай улашмайман юрт!
Истеъодим, қалбим сизларга,
Яхши номим, баҳт-севинчим бут,
Барчасини берай қизларга.

Юрагимдан узайн парча
Ва келтириб шам деб тутайин.
Хоҳиш, коҳиш, измингиз барча,
Барчасини құзға суртайин —
Ұғирламанг қаламим бир күн!

Гар пахтадан тұлмаса режа,
Сочларимни берайин құшиб,
Сизга ором бермаса кеча,
Олинг мендан! Мен бедор жүшиб

Бахтингизни олай қаламга,
Очиб берай сизга қалбингиз.
Шұхратини ёяй оламга
Меңнатингиз, севги, кашфингиз
Ұғирламанғ қаламим бир кун!

Қалам-ла мен түқийман құшиқ,
Ү — очунга, әлга хизматим.
Бурчин бекам адо этган йүқ,
Қарзим узар икки фарзандим.

Фарзанд меҳри ва қаламимни
Худо ҳаққы, құйынг үзимга.
Ұсиз қолсам, үлди деб мени
Секін парда торғынг юзімга...

Ұғирламанғ қаламим бир кун...

ҚҮНГИЛ ТОҒ ҮЛДИ, ТОҒ ҮЛДИ

Жаҳонотин Увайсий ўз таваллудларишинг
200 йиллиги тантасини кўрганларида
шундай барҳаётлик назмини айтган бўлур
эдилар

Аё дўстлар, бу не даврон, кўнгил тоғ үлди, тоғ үлди,
Асрлик зулм уйи вайрон, кўнгил тоғ үлди, тоғ үлди.
Улус обод, ҳамма шодон, кўнгил тоғ үлди, тоғ үлди,
Ки ҳайрат ҳам ўзи ҳайрон, кўнгил тоғ үлди, тоғ үлди,
Бу янглиғ баҳт-саодатдан кўнгил тоғ үлди, тоғ үлди.

Билурмен, ҳасрату ғам таҳ-батаҳ бизнинг ғазалларда,
Нечунким, эл учун зиндан эди дунё азалларда,
Ҳақиқат ҳам, адолат ҳам очардан юз масалларда,
Жафо таҳт йўқ, қаро баҳт йўқ, ҳама офтоб
назарларда,
Бу тенглнк, бу камолотдан кўнгил тоғ үлди, тоғ үлди.

Синибдур гумбази зулмат, ҳуррият барқарор охир,
Тасанпо, биз аёл аҳлига шаън-иқбол шиор охир,
Саодат шеваси солмиш кўнгилга шавқ-шарор охир,
Яловдир шеър, кел эй, хушнуд дилингни эт нисор охир,
Бу эҳсондан, бу давлатдан кўнгил тоғ үлди, тоғ үлди.

Ики юз йил суронидан омон чиққан саботдирман,
Ватан бир баҳт, менам бир баҳт, ики нурли
қанотдирман.

Ажаб толе жаҳон ичра тағин бул кун ҳаётдирман,
Қаломим бирла номим парпироқ мангу баётдирман,
Бу эъозу бу ҳимматдан кўнгил тоғ үлди, тоғ үлди.
Дилимни шамъ қилиб эрдим, бу даврон минг чароғ
үлди,

Ұғыл-қиздан жудо эрдим, менга авлод қароғ үлди.
Ки рұзғорим хароб әрди, әлим бошга паноҳ үлди,
Не сүз айтдим, қаро ўтмишни фош этган яроғ үлди,
Әлим берган бу құдратдан күнгил тоғ үлди, тоғ үлди.

Бу ёнда Нодирабегим, бу ён Маҳзуна лутф этса,
Назмгүйлик тузар бұлсак, күнгил торин қувонч чертса,
Умидни шеър этиб сочсак, туман дилга бориб етса,
Неча Гулчөхралар озод, куйингга жүр бўлиб кетса,
Бу хил мумтоз шуҳратдин күнгил тоғ үлди, тоғ үлди.

Увайсий, боқ бугун юртда назм — толе, зако қонун,
Мұҳаббатга адo қонун, садоқатга вафo қонун,
Ки булбул чаҳ-чаҳи янглиғ қўшиқларга садо қонун,
Ташаккур, қадру ардоққа, сенга умри бақо қонун,
Ажаб камёб бу қисматдин күнгил тоғ үлди, тоғ үлди.

КУЙЛАМА ҲИЖРОННИ

Хонанда Гулгина Зокировага

Күйлама ҳижронни,
мен күйлаб ўтдим,
Наҳот мен етмаган пардаси қолмиш?
Аччиқ, узун йўлин мен босиб ўтдим,
Сенга нега даркор қайта йўл олиш?

Күйлама ҳижронни,
такрорлаш нечун?
Бир фарёд минг дилни этади пора.
Қўз ёш бўлиб оқди борлиғим бутун,
Ча инсон,
на тангри тополди чора.

Такрорлама, Гулим,
сен баҳт эркаси,
Дилбар овозингга ярашар шодлик.
Бир баҳтсиз севгининг битмас гиряси
Қалбингдан ўрлайди!
Бу не бедодлик!

Күйлама ҳижронни, гарчанд овозинг
Отаётган тонгдек нур тўла жаранг,
Куйласанг, нилуфарсимон рухсоринг,
Шомдаги шафақдек заъфар-ғусса ранг.

Нечун бу сержоду, жайрон нигоҳдан
Рухсоринг куйдириб оқар қайноқ ёш?

Гулгинам! ҳижронда,
хазонли оҳда
Ҳеч замон жамолин кўрганми қуёш?

Не-не маҳбубларниг бисотин титиб,
Кўрдим кўз ёш эгов экан умрга.
Мендан кейингилар йиғласин деб
Дардим селобини тўқдим шеърга.

Сен куйла,
севгининг восил ҳаётин,
Тошлар тилга кирсан,
гул очсин музлар!

Ишқ,
шодлик чулғаган диллар баётин
Куйла,
лолалардай яшиасин юзлар.

Куйлама ҳижронни, гўзал Гулгинам!

ОЛТИН ҚУЗ

Севаман, олтин куз, севаман жондан,
Атлас табиатли гўзал чоғингни.
Даражтлар либоси ранго-ранг, гулгун,
Кўзни эркалаган чаман боғингни.
Севаман, ерларга рангдор япроқлар
Юмшоқ ва аввойи гилам тўшаса.
Гул тергандай териб барг қизалоқлар,
Қушлардай гурпанглаб яйраб ўйнаса.
Далада пахталар кумуши порлаб,
Момиқ юзларини қуёшга тутса.
Теримчи чечанлар этаклаб, қоплаб
Тоғдай хирмонларга келтириб тўкса —
Мен беҳад севаман! Енгим шимариб,
Қизлар орқасидан юраман мен ҳам.
Кеңг водий қўйнида кўксим қабариб,
Яйрайман, нашъага тўламан бу дам.
Симоб тўлқинлари тутиб осмонни,
Муттасил ёмғирлар зериктирса ҳам,
Кумуш булоқларнинг сувлари сокин,
Қушлар инларига кириб олса дам.
Мен ғамгин боқмайман, дилимда баҳор,
Олтин япроқларга қараб толмайман.
Ясан келинчакдай ҳар бир дарахтни
Севаман! Нигоҳим уза олмайман.

Булут чодирини йиртиб, мўралаб,
Чиқса қуёш, кўкка бўламан мафтун.

Севаман нурларда пати ялтираб,
Оппоқ кабутарлар қылсалар ўйин.

Тұзони ювилган барглар шамолда,
Рангини құз-күэлаб қылғаңда ҳузур,
Хозир тинган әмғир томчиларидა,
Олтын япроқларда ёниб тоза нур —

Гавқар маржон каби ялтираб турса,
Мени ҳам ўрайди шеърий ҳаижон!
Қуёшни қаршилаб чиқиб айвоңға,
Нурларга күмилиб юраман шодон.

Севаман, олтин куз, севаман жондан!
Товусдай безанған дарахт, боғларни!
Әмғирли оқшоминг, қуёшли тонгинг,
Хаёлга чұмғаним гүзал онларни!

КЕЛ, БАҲОР!

Кел, баҳор, қуриган саҳрога
Илк ёмғир берар гулсимон, кел!
Айланмай қон дилда сафрога,
Жонлансанин, энг қодир ҳаёт бер!

Тарса-тарс ёрилган чўллардек
Юрак чоғ, бутунмас,
минг бир дарз.
Томир ҳам қатқалоқ йўллардек,

Қоқилса, чап бериб яшаш фарз.

Кел, баҳор, ишқилоб сингари
Итқит қиши қобиғин жонлардан.
Қўйма у дарзларни сингани,
Пайвандла энг жасур ранглардан.

Сарғаймас баҳордек диёрим
Қадамин ларзасин илғай меі
Яшартиб бу кўҳна дунёни,
Довруғлар солганинг билай мен.

Ҳеч баҳор, тупроқда уйғониш
Үтдими қалбимнинг ёнидан?
Баҳорда туғилдим!
Унга эш
Яшашнинг қонуни қонимда.

Қулочим етмайин қучишдан
Уч, завқ-ла қўшиқлар юғургум.

Иккимиз басма-бас юришдан
Хар сафар янгидан туғилгум.

Хар гал сен янги,
Фарзандлар кутар,
Мен навқирон,
Мен этсам тарк.

Баҳорни тарк этса бор инсон,
Жаҳон ҳам бўлмасми
жувонмарг?..

Кел, баҳор!

СОФИНИБ

Шу кунларда баҳорга зорман,
Навжувонлик ўти танда йўқ.
Куз сингари заъфар рухсорман,
Мевалар ҳам шохлардан узуқ.

Шу кунларда баҳорга зорман,
Тан-хасталик эзади руҳим.
Танҳо эмас, қаторда борман,
Яна нени излайди суқим?

Шу кунларда баҳорга зорман,
Шаффоф, ёрқин куй тилар кўнгул,
Яхшиямки, қаламга ёрман,
Сўзлаб турар бор дилимни ул.

Шу кунларда баҳорга зорман,
Ўз баҳорим каби бемисол,
Баҳор қайтмас, ёнувчи қорман,
Ё нўноқ қўл бутаган ниҳол,

Шу кунларда баҳорга зорман...

ДАРАХТ

Бир дарахт тураги йўл чеккасида,
Шамол ураг эди уни муттасил.
Аввал кўк, сўнг заъфар-ҳазон тусида,
Кўркини йўқотди... ҳамон ураг ел.

Қурғади, буқчайди курашда танҳо,
Зилол қонларидан қолмади зарра.
Шамол, шамол саваб қўймади аммо,
Илдиз-ла йиқилди охир бир зарбдан.

Энди ел бўшлиқда кезар дарбадар,
Танҳо қурбонининг қақшашин излаб...
Биламан, дарахтдай қулласам агар
Менинг ҳаёт боғим қолмас ҳувиллаб,

БОҒБОН .

Боғбон гулзорида,
Бор дунё унут,
Қўлида гулқайчи,
Теша белбоғда.
Дарахт бор,
Бултурги хас,
Бу йилги ўт, \
Капалак, ел, қуёш,
Қурт ҳам бор боғда.
Бири озук гулга,
Биринси ҳусн.
Бири атир берар,
Бошқа бири — ранг,
Бири кемиради ҳаёт томирин.
Боғбон биридан шод,
Биридан тажанг,
Теша билан патак илдизни қирқди.

Қурт, чиқитдан фориғ этди тупроқни.
Ҳайкалтарош диди,
Чўнг ота меҳри
Билан оралади қайта гулбоғни.
Оралади...
Кейин очилган гулдан

Танлаб-танлаб қирқди серзавқ,
сераёв

**Ұзоқ-яқин тутыб қилди томошта.
Гул еқут, нүкра, дур — ёнар нақ әлов...**

**Боғбон супа узра қийигин ёзиб,
Бир оғуш чаманни таратди аста.
Күрди.
Танламадан ноёбин олиб.
Келинга тутгудай қилди гулдаста.**

**Чоғи, кекса ҳассос меҳнатидан шод.
Боғдан чиқди.
Юриш — рақс тушган мисол,
Меҳнат меҳри, саңъат ва гулзорининг
Тұхфаси тутганга келмагай малол.**

Шундай, шоңр:
Бутун ўзи ва қайнок
**Ҳаётдан қалбіда экар ўз боғин.
Ет ўт, хасни янчар,**
Терар гул,
Қақон
Топдим,— дер гавҳардай ёнған поёбин?

САХАР МЕН БИЛАН...

Күндан-күн саҳарга ортар соғинчим,
Наҳот ҳаёт шомин яқинлигى бу?
Салқын оромида йўқолар тинчим,
Демак, шафақ мен-чун ёлқинлигى бу!

Наҳот умримдаги сеҳрли завқлар
Тарқ этиб, излайман саҳардан наҳот?
Бирдай эмасмиди йил, фасл, вақтлар,
Недир ўтиб, недир келмайди, наҳот?

Саҳар бу — ёшлиқдай борлиги орзу,
Саҳар — ўқилмаган ғаройиб, китоб.
Наҳот умр олиб қўлга тарозу
Мендан кутар ҳалол, аниқ сарҳисоб?

Тўхта!
Нечун йиллар палласи вазмин,
Умрим эмасмиди ҳаётдан туҳфа?
Сарҳисоб чоғда ҳам ўзимда изин,
Посангисин ростлаш пайтимас, тўхта!

Кун фақат саҳармас, кундуз, шоми бор,
Кеч пишар мевалар озми тупроқда?
Тўхта!
Тарозуга қўярдек куй бор,

Ҳали саҳар сиёқ яшноқ дил — боғда.

Мен ахир саҳар чоғ таваллуд топдим.

Онам күкси, азиз юртим ҳам саҳар.
Шеърга дил дафтариң саҳарлар очдим,
Эслайман:

Топғанди севги қўйнидан
Мени тоғдан оғир ҳижрон ҳам саҳар.

Бугун шом устидан ял-ял кулажақ
То умр борича саҳар мен билан.
Ҳар кун менга саҳар туҳфа этажак
Халқим юрагига сафар мен билан.

ТУННИ СЕВМАЙ ҚҮЙДИМ

Тунни севмай қўйдим,
Бир сирни туйдим.
Ҳар тун узиб кетар умримдаи бир кун,
Томчи тома-тома кўл бўлгандек лим,
Олиб кетиши рост умримни бутун.

Севмай қўйдим тунни,
Севмайман тунни!
Бутун вужуд бўлиб кунни кутаман.
Нафис шафтолининг гулидай нурли —
Шаффофф нафасига юзим тутаман.

Бу нафас — гўдакдай уйғонган майса,
Бу — кузда маст-аласт чайқалган буғдой.
Бу — қуёш уфқда хиёл жилмайса,
Олтин замзамада жилваланган сой.

Бу — орзу сингари чексиз водийга
Ҳокими мутлақдай чиққан ҳар деққон.
Ҳосил фалсафасин етиб домига
Тупроқни олтинга айлантиргич жон.

Мен тонгни севаман,
Тонгдаги ўйлар
Мени одамларга кетади бошлаб.
Яратишга тўла мен тушар йўллар,
Дала, қирни қучсам, қулочим ташлаб,

Кұксим яйраб кетар күлнинг сатқидай
Үндан құшиқ учар оқ кабутардай.
Тонгги ер нафасин түймай ичаман.
Үттіз әшли жувон шайдо дилидай
Хаәл етган ерни кезиб, кечаман.

Тонг отмоқда, шошил,
Ахтарма кавшинг.
Дафтаринг топмасанг,
Дилинг очиб бор:
Тонг — сенинг шодликка тиқмачоқ кашфинг,
Яна бир набира — иссиқ кафтга ол!

БИЛГИМ КЕЛАДИ...

Қаршимда,
Әнимда,
Атрофда одам,
Бирини ўзгага ўхшатолмайман.
Ҳар бири, биламан, бутун бир олам,
Бу оламга нурдай йўл тополмайман.

Бир умр уриндим қалбга кирмоққа,
Орзу-ҳавасидан олмоқ-чун шодлик.
Лаб қўйиб ичгандай тиниқ ирмоққа
Сингисам ҳаётга сувдек, ҳаводек.

Қонин заррасида, томирида юриб,
Юрагин уришин тўлқинин билсам.
Дилин ҳар зарбидан шеър йўғириб,
Ўзини ўзига намойиш қилсам.

Орзу миқёсини,
Дил ҳароратин,
Айтмоққа тортинган сўзини топсам,
Үргатсам изҳорга ишқ-муҳаббатин,
Жароҳати узра малҳамдай ётсам.

Билгим келади,
Ҳа, билгим келади...
Ким интиқ, ким истар мендан фидолик,

Бир жон-ку, минг бўлса — аясам ўлай,
Қандай жон-мас, жудо сафодан бўлай.

Мен билгим келади эркак юрагин
Аёл бир қараши этарми чил-чил?
Тоғдай кўтарарми севги кўкрагин,
Ҳижрон оловидан қанча ёнар дил?

Аёл қалби эса гўё кафтимда:
Бир хамирдан ясар устамиз —ҳаёт.
Тақдирини бутун ниҳол кифтимда
Олиб чиққанимдан қариб қолдим бот...

РАШК

Үлтирибман дарё бүйида,
Юрагимда рашк билан ҳавас.
Дарё оқиб борар... қўйнида
Қуёш нури, баҳорги нафас.

Йўқ, рашкимни қўзғатган булас!

Чунки, мен ҳам ҳалқ денгизида
Баҳор нафасини сезаман.
Дарё оқиб ётар изида,
Мен истасам жаҳон кезаман.

Лим-лим сувдан узолмайман кўз,
Тўлқинларда тирик ҳаяжон.
Қуёш миллион ва миллион юлдуз
Бўлиб унга сочилган маржон...

Тепасида учар гала қуш,
Арғимчогин дарёга солиб.
Тоғ еллари уриб ўтар тўш,
Салқинлардан шаҳарга олиб.

Йўқ, рашкимни қўзғатган булас!

Ишқ ва ҳижрон оловларидан
Омон чиққан қайноқ дилим бор,
Мен қуёшли эл фарзандиман,
Бахтлиманик, ёниқ нафас ёр.

Нигоҳ кетар тұлқинлар билан,
Соҳилларга суқ билан қараб.
Қўлда кетмон, бир чол дарёдан
Богига сув очади яйраб.

Кумуш сочдай ёйилар сув ҳам,
Қуйилади тупроқ қўйнига.
Менинг қәлбим рашк бўлиб шу дам
Осилади сувнинг бўйнига.

Ҳовуч-ҳовуч ичади қизча,
Сероб бўлиб кетар ташна лаб...
Шеърим ўқиб бир ҳовуч сувча
Баҳра олармикан бирон қалб?—

Шу рашк мени қийнар бу нафас!..

ҚАТРА

Күздан, сўздан, қўллардан узоқ
Букун сенга тўлар эллик ёш.
Гўё майса эллик ёшлик нақ —
Эллик ёшдай боқади қуёш.

Қалам, қоғоз, ёзув ҳам гўё
Эллик ёшли етук ва яқин.
Ҳар не ойдин хаёл ва рўё,
Ҳижрон, севги, ёғин ва чақин.

(О, араблар! Тасанно сизга,
Ҳикматингиз келди менга қўл.
Дебсиз: «Энг чўнг, узоқ масофа
Дил билан дил ора ётган йўл».

Шу чўнг, узоқ йўл бошидан ман,
Интиламан қалб билан қалбга.
Мен шеърдан кўпrik ташлайман,
Узр айтиб доно арабга).

Пона мисол ёриб тақдиринг,
Мен кирмайман уйингга зинҳор,
Зеро, ҳеч он бахтинг ва меҳринг,
Фикринг чулғаб бермадим озор.

Лекин букун дўсту рақиб жам,
Хо дўст деб сев, хо рақиб деб қув.
Эртакларда бўлгандай мен ҳам
Келдим, бўлиб дилингга ғулув.

Даркор эмас на пойгак, на тўр,
Қатрага барг ҳам, коса ҳам жой..

Энди сени азоб ва ҳузур
Гирдобига олар ҳойнахой.

Бўш қадаҳни қўясан секин,
Шуҳрат-ҳурмат ва шаробдан маст.
Недур сенга етмайин лекин,
Бир нуқтага боқасан лоқайд.

Гўё ҳамма ғойиб бўлгандай,
Бирдан ўзинг сезасан ёлғиз.
Қўл чўзасан сипқормак-чун май,
Май тутайди ўтсиз, оловсиз.

Тутамоги этар бетоқат
Ва кайфингдан қолмайди асар.
Чунки қадаҳ тубида томчи
Бир бўлбулнинг кўз ёши қадар —

Шаффоф, қуруқ, оташга тўлиқ
Алангасиз туради ёниб,
Унда шодлик, кайфу сафо йўқ,
Ичолмайсан бу майни қониб.

Ким билар, у не? Жигар қони,
Инглазмаган қўзнинг ёшими?
Е бўсадан ёт лаб фигонин
Ўт жисмига яшринган нами?

Е қўрқоқ ишқ, заиф журъатнинг
Икки бошга солган қамчиси.
Е аёлнинг қалб ҳовурининг
Музга тегиб синган томчиси.

Нима бўлсин, шу етим қатра,
Менман,
Меиман,
Мен ўзим фақат,
Сен бу тутоқ оловдан сақлан,
Ичма, бу май на кайф, на-да баҳт!

* * *

Учиб кетди полапон қуши,
Уя бўм-бўш қолди қорайиб.
Пар остида сирқирап тўши,
Кўз олдида дунё торайиб.

Мунгли сўроқ ташлар ҳар тараф,
Мағрур боши ботди бўйнига.
Чагалари жуфт қанот боғлаб,
Шўнғиди кенг ҳаёт қўйнига.

Ютмоқ бўлиб уя ҳувиллар,
Чагалари ўрнин силар тўшлари,
Еллар чағ-чуғидай туйилар,
Қувонч бериб сийлар тушлари.

САЛОМ, ТАНСИҚ БАҲОР!

I

Яна кўк тубида сайрайди қушлар
Яна ерда кўҳна ям-яшил кўрпа.
Яна тандан кетди мудрашув тушлар,
Яна ёшдай дилда ўйлар минг турфа.

Гар ибора қадим, қофия сийқа,
Аждод ўлмаслигин ҳақиқати бу.
Баҳор дединг — бирдан олам антиқа
Ва сенда энг ёлқин, тирик бир туйғу.

Ёшингни, дардингни, изтиробингни
Бир силкиниш билан отасан йироқ.
Хаёлинг етмаган, умид тутмаган
Энг йироқ уфқлар келар яқинроқ.

Ва сен яна қалби оташга тўлиқ,
Тогни талқон қилгич қудрат танингда —
Меҳнатга тушасан, ҳосил ҳам бўлиқ;
Бу йил етилажак шонда ақалли
Заррача маъсулинг бўлиши аниқ.

II

Эй, баҳор, тўймагич жоним бор,
Сен билан туғилдим гар эгиз.
Борликинг қучмоққа ҳолим бор
Ишлайлик йил бўйи иккимиз.

Яралиш — туғилиш удумин
Чарчаган қонимга эт пайванд.
Иил бўйи яшил сув, кўк нуринг
Томирда югурсин юз минг чанд.

Иил бўйи ниҳолдай сарғаймай
Саратон зуғмига берай дош.
Қаҳратон қаҳридан мунғайтмай,
Қонимда кез, яшил.

Ёш Қуёш!..

ХУШХОЛЛИК

Не ажаб даврга пайванд тақдирим,
Үзимни сезаман муттасил хушхол.
Сабоҳ елларидай ҳамон тик қаддим,
Оқшомги онлардай тиниқдир хаёл.

Ешлик,

Баркамоллик —

Узга фаслни

Токи умр-мулким, ола билмам тан,
Бағримга олганман
замон фаслини...

Танти, зукко әлга суюкли экан
Айтажак сўзимнинг поёни бўлмас!
Зеро ҳаёт қиласр қўшиқ тақозо,
Бугунги инсонлар йилларни билмас,
Зеро ерга бўлди ошно фазол

Ҳаёт қайновидай юрак урап жўш,
Дилга қалам эшки, мен беҳад хушхол.
Шукурким, ўйларда муқимдир жунбиш,
Қўзимда кундан-кун тўлишгич иқбол.

КЕЧИР, ЕШЛИК...

Чақмоқ чақиб ўтгачгина ўйлаймиз,
Чақноғини излаб топмайин.
Ешликда түшни ҳам ўнгга йўямиз,
Кунлар этагидан тортмайин.

Ўтди ёшлик мендан бир шавқ кўрмайин,
Дўллар урган бинафшасифат.
Кизғангандан ризқин қистаб сўрмайин,
Атаб кетди мени бешафқат.

Кечир, ёшилик, ўзинг эдинг буюкроқ,
Заиф қўлим тута олмади.
Ениқ вулқон эдинг, нури қуюкроқ
Оқ кўксимга сиға қолмади.

Тортқилаб олганда силтовдэн зарба
Жароҳати ҳамон бедаво.
Ҳамон вужудимда заррама-зарра
Ётар чекиб товушсиз наво.

Кечир мени,
Ёшлик! Сенга муносиб,
Чақнаб ва чақнатиб юрмадим
Туйғу тўфонларин идрок-ла босиб,
Портлашга бир замон қўймадим.

Сўнгра, сўнгра сўнган вулқондай сокин
Қўйдим сени бевақт кексартиб.

Үтгіч ҳавасларға мүк тушиб локин,
Таққирға күммадим юзинг қизартыб

Лекин,

билсанг ўтдим ўзим сенга зор,
Рұнча қолдінг бир бор күрк очиб.
Баҳоримға- ёғғач ҳеч әримас қор,
Гулдай шеър ёзмадим атрлар сочиб...

ДҮСТЛАРИМ...

Нақадарлик оғрийди бағрим,
Үзни танҳо сезаман буқун,
Дўстларимнинг согинчи, баҳри,
Юрагимда кўтариб тўлқин —

Гирдобига олди борлиғим,
Барчасини чорласам ёнга.
Суҳбатларга ташна, зорлигим
Сиғмаяпти ёруғ жаҳонга.

Қаламимнинг юриши хитроқ
Бўлса, сизга интиқлик сезгум.
Фикрим парвозлардан йироқроқ
Қолса сизни ахтариб кезгум.

Ва топганда қайноқ баҳсларда
Майли, заиф сезсам ўзни гоҳ.
Дил ўт олар, бу оташларда
Пўлат ўтдан чўғ олган сиёқ.

Чақнаш билмай сояда изми,
Яшетандан чақмоқлик афзал.
Сокиликни севмайман ўзи,
Ўлсам ўлай, дўстлар жам маҳал.

УЗИМГА

Нега жимиб қолдинг, хаста мунғайиб,
Үзингни урасан яккаш түшакка.
Нега, келиб-келиб энди, нақ ғариб,
Курашда енгмоқчи бўласан якка?

Қани зукко хислат — ирода, фурур,
Дўл, бўрон, ҳижронлар ўта кулган куч.
Қани ўт булоғи, кўзингдаги нур,
Зиқлиқ, хафақонлик қайдан келди дуч?

Ииллар ўтган бўлса, ундан нарига,
Қимда муқим қолмиш ўн саккиз ёши.
Қатта тақдирингда ўтган кунларга
Бетакрор зеб берган ҳаёт наққоши.

Узоқ йўлда ким ҳам қолмайди толиб,
Бир дам дўст қатида ҳордиқ чиқаргин.
Меҳриннга чўзилган дил бўлса олиб,
Энг ёрқин йўлларга солиб юборгин.

Кел, куйсиз юракка қўшиқ бағишилаб,
Кулгисиз лабларга ўргат табассум.
Бахting соч, дард бўлса тишиннга тишлаб,
Енга олсанг енгу бўлма ҳеч таслим!

Фақат сени тошдай тортган кунжакдан,
Қаламиннга муҳтоҷ дунёга отил!

Э тангрим! Даво топ тошдан, чечакдан,
Табобат, табиат-барин эт хижил.

Бор вужуди ҳаёт, илтижо бу жон
Сендан ишларига тилайди умр.
Атомми, жонворми ё бўм-бўш осмон
Чангалидан унга бир шифо ундири...

Сен ўзинг жим ётма, бу кенг дунёда
Хали кўрар шодлик, қиласар ишинг кўп.
Қитъадан қитъага кездинг пиёда,
Хотиранг қудуғин қазиш керак ҳўи.

Демак яшаш керак, ланжликни унут,
Дарё каби уйғоқ ҳаётга отил!
Энг нодир қўшиғинг зар баридан тут,
У менда!— дёб чорлар олдда қанча йил.

ОНАМ БОҒИ

Кечагина борлиқ эди мовий қор,
Севгидайн кун тафтидан эриди.
Эсда:
Биз ёш, қор баҳордан сервиқор,
Танимизда минг бир офтоб бор эди.

Ҳамма гўзал:
Ёши ўтган онам ҳам
Хушбўй эди хиёл сўлиқ гул мисол.
У билганни пари билмас бир олам,
Унга келиб ечиларди барча фол.

Нафасидан нафас олиб ўсдик биз:
Фарзандлару гулу китоб ҳамроҳи,
Гулдан жозиб эди бизнинг онамиз,
Бир жаҳон баҳт бағишларди нигоҳи...

Онам боғи орзусимон турфа ранг,
Лоқайд, бачки безакларга эди ёт.
Бор мавжудот рақиби-ла қилиб жанг
Ўстирди боғ, ўғил ва қиз — зурриёт.

Шу эрам боғ замонанинг зайли-ла
Эл ўтгувчи равон йўлга айланди.
Онам!
Сизнинг умр ҳаёт майли-ла
Менинг жисму жаҳонимда жонланди..

Нече аждод кечган боғдан йўл қолди,
У йўлларда Сизу мендан йўқдир из!
Сизни Мену,

Мени Оналик олди,
Аёл зоти кетмас ҳаётдан изсиз...

ҮН САККИЗ ЕШЛИК...

Боғлари бўларди мевали, гулли,
 Бодом бор, анор бор, олма, шафтоли.
 Нозик таъб, шеърга ўч Она, гул қўлли,
 Яшнатган гулзор бор, эрам рухсорли.

Паранг этакларин илиб тиканлар,
 Ўсарди танҳо қиз капалаксимон.
 Қўшни қизлар ичра бўйи етганлар
 Қизда қўзғатарди гоҳ рашқ, гоҳ гумон.

Ўйларди:

Тўлмайди ўн саккиз ёшга,
 Шоирлар шеърида ўтар куйланмай.
 Юзин ўхшатмайди ҳеч ким қуёшга,
 Севги оловида куймайин, ёймай...

Бирдан юрагида чақнади чақмоқ,
 Унда пинҳон ёниб, ошкор яшнади.
 Илк севги қалбига солган бу чақноқ
 Бир йўла оташ-у музга ташлади.

Иккисин талошин ёнди ўтида,
 Жизғиниб ўртанди, музида қотди,
 Ўн саккиз ёшини алам кучидан
 Билмас, қачон толиб, қачон йўқотди?—

Ўйламасди!

Бир жуфт сайёррасимон

Тун юлдуз эдилар,
кундузи қүёш...
Уруш ямлаб кетди
бириң нақ түфон,
Икки жон-чун яшар
бир ўн саккиз ёш...

ЕМГИР

Емгир, сен табиат сахий фарзанди,
Менга күрсат йўл.
Санъатинг ювади еру кўк гардин,
Эзгулигинг мўл.

Бир йўла, бир азим чўлу саҳрога
Осмон қўяр лаб.
Ҳали ишқ билмаган Одам Ҳавога
Бахш этгандай қалб,

Қўриқлар кўксига яқинлаб кўклам
Уйғонар тупроқ.
Илиқ нафасингдан баҳра олган дам,
Эрийди музлоқ.

Сенинг санъатингга бир шогирд тушиб,
Томчи бўлай мен.
Дилимни парчалаб баҳрангга қўшиб,
Чўл қамчилай мен.

Буғдойми, чигитми, не бор уруғга
Бағишлий ривож.
Деҳқонлар кўрсатган доно йўриғ-ла
Ҳис этай қувонч...

Бир олам табиат қўйнида томчи
Бўлмоқ ҳам толе.

Қалб, мени шу ёмғир йұлиға сол-чи,
Яшай сафоли.

Оқ, ёмғир, қар салқин ҳаётбахш томчинг
Құзғайды ҳавас,
Севгимдай бешафқат бұлса гар қамчинг,
Итқит, бұл шаррос.

Қувончлар тагида қолған дард қумин
Ювиб кет бирдан!
Ұзлатға бегона күксим тұлқини
Күйласин нурдан...

ЮЛДУЗЛАР АЛЛАСИ...

Юлдуз на иситар, на ёритармиш,
Табиатда бундай мантиқсизлик кўп.
Боқсанг кўз гавҳаринг оғритар эмиш,
О, бундай ҳақиқат менга таниш хўп.

Мендан сўранг унииг шивир-шивириш,
Дилни не лаҳжада киритган тилга.
Ҳар чақиashi ағдар-тўнташиб фикринг,
Ширин маст этганин ўт солиб дилга.

Дилни соғинч дарди ёқса ногаҳон,
Ёмғирдай бир йўла юлдуз ёғилур.
Кириб томирингга сендан ҳам пинҳон,
Ез офтобисимон шодлик ёқилур.

Фақат у юлдузнинг билсанг борлигин,
Юлдузим деб билса кимдир сени ҳам,
Дард, андуҳ, масофа йўқолиб секин,
Юлдузлар алласин биласан малҳам...

• • •

**Менга хасис келди табиат,
Шодлигимга алам қоришиқ:
Кутиб олдим баҳорни бетоб,
Танимдаги дард-ла олишиб.**

**Ҳамма ёқда шаббода ва гул,
Құм ҳам, тош ҳам таратар жаранг,
Мен-чун яшаш шундай ҳам мушкул,
Жүссамни тик тутаман аранг.**

**Хасис келди табиат менга...
Баҳорни ҳам күрмакда зое.
Қаердадир үхшаб нақ төнгга,
Ял-ял ёниб туради толе.**

**Толе ҳаёт номли жозиба.
Үмр бўйи сен унга мафтун.
Бўлмас сендан ночор, ожиза
Үмидлардан қўл силтаган кун...**

ҰЗОҚЛАРДА БИР ҚУШ САЙРАИДИ

Ерларда қор, атрофда ұаво
Чирсиллаб қотган.
Деразалар ойнаси наво
Торларни тортган.

Түн этагин судраб улгурмай,
Сайрай бошлар қуш.
Думбулгинам, қишига бўйсунмай,
Қўшиқ кўрдинг туш?

Илк илҳомнинг қанд оташларин
Сезиб томирда,
Отдинг севги, соғинч тошларин
Тоқат, сабрга?

Қор қаҳрига кўтариб исён,
Чиқдинг тонг маҳал.
Бунда ҳам бор қишидан зериккан жон,
Баҳорга маътал.

Баҳор суви тарк этган танда
Югурди қўшиқ.
Чеҳрасига эриш оҳангда
Қўйлай кетди шўх.

Оловли ҳис бўлиб ширин дард,
Тутди борлигин.

**Наврӯзда күй, янги баҳт қат-қат,
Ризқи ёрлигин.**

**Яна эсга солдинг, сайроқ қуш,
Сайраб тонг маҳал.
Ахир унга толеи ёзмиш
Куйлашни азал.**

МЕНИНГ МЕХРИБОН ОНАГИНАМ

Онам, менинг мушфиқ, меҳрибон онам,
Қалбимда овозинг, ўзинг қаерда!
Қуёш оғушига өлганми олам,
Шуъладай одимичг қайси асрда?

Қайси минтақада нафасинг ҳаёт,
Қайда, ким йўлига кўзинг мунтазир!
Қайси сайёрада эй, сен Одамзод,
Фарзандинг бўшлиқни этмоқда асир.

Қай қабила, қай чўл, қай чўққи, қай ғор,
Сенинг илк шодлигкинг шоҳиди макон?
Оlam туғилиши эди сен илк бор,
Фарзанд-ла сукутни уйғотган замон.

Қачон эди ўша, эзгу дақиқа?
Юзимда сезаман ўша ҳовурни.
Онам, сен кашф этган буюк ақида
Ииллардай кексартиб аср, даврни.

Ўша қаҳрамонлик, ўша ҳуснда
Қоинотда, менда яшайди ҳаёт.
Ажал-ла юзма-юз турган йўсинда
Она лавозимин этаман бунёд.

Ва қонда югурап садоқат ҳисси,
Қўксинг иссиқлиги элитар ҳушим.
Оловга ташлайди басир бу жисмим
Ҳануз ўталмаган фарзандлик бурчим.

Онам, менинг мушфиқ, меҳрибон онам,
Кўзимда илоҳий әзгу суратинг.
Яна ҳаёт тўлиқ, булутдай кўркам
Қайда жон бағишилар метин қудратинг?

Хабар бер, таваллуд дардини олай,
Нурда чўмилтирай сени, болангни.
Тарозу — юлдузга беланчак осай,
Сол, ҳаёт бермоқдан толмас танангни.

Туганмас аллангдан айтай ўзингга,
Меҳр бешигида сен ҳам сл ором.
Оҳ, нега келмади уйқу кўзингга
Эй менинг бир умр бедор зўр Дўнём!

Бир чоқ ухладнингми, мириқиб, қониб,
Бир нафас бўлганми бурчларинг унут?
Биламан, мизғисанг ҳаёт бўш қолиб,
Қонитга қайта чўкади сукут.

Ҳеч бўлмаса, ўлтири, узатиб оёғ,
Мангулик йўл босган товон олсин дам.
Тизларингда ётган қўлларинг чарчоғ,
Хордиқ олармикан қалб-ла силасам.

Оппоқ соchlарингга қора кўзимнииг
Миннатдор нурини қилолсам тароқ.
Чуқур ажинингга боқиб, умримнииг
Бебош тантлиигин кўрдим ёрқинроқ.

Онам, эркалашинг, ўгит, танбеҳинг,
Бари сутинг каби жонимга озиқ.
Оҳ, буни мен англаб етгунимча минг —
Минг бир аламларни қилмадим тортиқ.

Барисига узр, пойингга чўкиб,
Қўлинг қадоғига эгман бошим.

Қалбинг инжитмайман кўз ёшим тўкиб,
Эй менинг саховат, шодлик қуёшим.

Оҳ, дарҳол кечирдинг, нигоҳинг таскин,
Утинг рутубатим, ҳасратим олди.
Сенга етгунимча бўлган бор дардим,
Йилларим сингари учиб йўқолди.

Ўзимни гўдакдай сезиб тизингда,
Булатдай, қулундай яйрайди таним.
Умринг ифтихорим, ҳатто изингдан
Кўтарилиган чанг ҳам, сендай, Ватаним!
Тупроғим,

осмоним,

қоям,

ўт,

наҳрим,

Сен сўнгги нидомсан жон берар палла.
Эй, мусаффо кўкси дахлсиз маҳрим,
Мен — онам, қизингга айт, жонбахш алла.

Ҳар сўзинг бир китоб, сеҳрига кириб,
Сен — Момо Ҳавонинг йўлига тушай.
Бир нуқтасин тўксам, киприк-ла териб,
Ичга солғанингни тилимдан қўшай.

Негаки, хоксор, улкан юрагинг,
Ўзоқ йўл дардини тубга солар жим.
Бир умрлик йўлда кечиб, кўрганинг,
Зарраси мадҳига егарми кучим!

Сўз тилаб койитмаз.

Меҳроб тўрїда..

Үлтири, қалбинг урҷуб турса қифоя;
Дилим каби содиқ қалам қўлимда;
Сен ўз юрагингдан бошла ҳикоя.

ОЙДИНДА

Чарж урганда ой күкда
Боғчада бўлганмисиз?
Ним мовий шуъла кафтда
Дунёни кўрганмисиз?

Жилиб-жилмас тўлин ой,
Булут хаэлдай енгил,
Ой анҳорда қулун тсй,
Гилосда шифил-шифил,

Яхлит ойнадай бўлиб,
Ховузга ёйилган у.
Эгилсам-тубдан тўлиб
Узим чиқдим рўбарў:

Атрофим тўла саф-саф,
Минг-минг юлдуз ора мак.
Барин сидирға чайқаб,
Ерга судраб бораман.

Ерда: новда, гул, барглар,
Акси кашта сингари.
Сел унуган кўлмаклар
Мисли ойнинг сингани —

Еиади парча-парча.
Шабнам нақ ел сочгани чўғ.
Ҳар нурда шодлик қанча
Ҳар соя сирга тўлиғ.

Сайхонлар нақ нур майдон,
Үйқуда барча товуш.
Инида ухлар нодон,
Латофатни сезмас қүш.

Ұзимга ташлайман күз:
Құксим, құлимда шұғыла,
Осмонга тутаман юз,
Ел силар ғұрдуда құл-ла.

Эх үмр ярмин ютиб,
Үтган туилардами айб?
Энди бу күркни тутиб,
Кундузга бермасам ҳайф?

МЕНИНГ ТОНГИМ

Она тупроқ оромда ётар,
Олиб тунги ризқи-қудратни.
Менинг тонгим қалбимда отар,
Үйдан, күздан ҳайдаб зулматни.

Тундан тонгни узиб оламан,
Катта бўлсин деб ишли куним.
Қоғоз узра саҳар ёяман,
Багишлайман умрига қўним:

Ой қолдирган момиқ изларни
Кўчираман шеър сатрига.
Иситмовчи шўх юлдузларни
Пайвандлайман ернинг таптига.

Олов чехра қизлар қатида
Бахт тўқишига бераман фармон.
Токи яшаб инсон вақтида,
Қуёшга тик боқсин бизсимон.

Менинг тонгим бошланар тундан,
Кузатаман гўяча кулишин.
Тоғ ортида ёришган кундан
Япроқларда шабнам сўнишин.

Сийнадай оқ тонг уйғониши
Хуснинг йўқ кундузда қиёс,

Сағар бедор құшнинг хониши
Ажиб шодлик, сиқ әхтирос.

Қай уйдадир йиғлади гұдак,
— Бер онаси, үшбүй күкракни!
Үнга темир қанотлар керак,
Тарк этмак-чун бу тор йўргакни!

Узоқ—яқин дәразаларда
Бирин-кетин өнади чироқ.
Шошқин қадам, куй, пардаларда
Янги тонгга киради тупроқ.

Тундан юлган ғонгим:
Гоҳ бир шеър,
Гоҳ ўқилган бир китоб бўлур,
Гоҳ умрнинг ўтган беҳосил
Сағасига бўм-бўш боб бўлур...

БИР ДАСТА ГУЛ ҚЕЛТИРДИ ҚИЗЛАР

*Илк устозим
Ойдин СОБИРОВА хотирасига*

Бир даста гул келтирди қизлар,
Кексаларниң тушидай латиф.
Бир даста гул келтирди қизлар,
Тонгдай оппоқ, қондайин җақни.

Бир даста гул келтирди қизлар,
Орасыга бир шеър яшириб.
Гулни қўйдим гулдонга.

Ҳислар

Минг томиркүда қуюн тошириб,

Тўлқинига қуёш тўшади...
Уйноқ дил-ла ўқийман шеър:
Дил тубида бўрон кўчади.
Мен зилзила кафтидаги ёр

Мисол...

Бугун борлиғим вайрон,
Утамаган бурчдан хижилман.
Шодлигингиз недан бир жаҳон,
Недан Сизга пунча азизман?

Недан шунча муҳаббат, ардоқ,—
Фикр этмабман тантис эркангиз!
Бари экан:

Сиз интилган тоғ,
Бугундан оқ, дилбар эртангиз...

МАНГЛАЙИМГА ОЙ НУРИ ТУШДИ

Бугун манглайимга ой нури тушди,
Хайратдан титради ажинлар узра.
Менинг борлиғимни ғалат ҳис қучди,
Неларни ўқиди кексарған күзда...

Нени ўқир эди. ўзи кекса ой,
Дардни яширишнинг улуг пириман.
Озми, кўп ҳосиллар сўншига қадар
Йигиб терилган бир деҳқон ериман.

Сара меваларининг дарахти қуруқ,
Ҳамма манбаларининг йироқ баҳраси.
Гарчанд қайта чўлга айланмас қўриқ,
Гарчанд тамом битмас қудук қатраси.

Мана ой, узоқдан манглайга тушиб,
Бир турфа наъмани уйғотиб қўйдинг.
Дилда ёшимгэ ши бир туйгу жўшиб,
Дакки бердингми ё қизганиб суйдинг?

Сирғилма, эй лутған қўнган ой нури,
Нур деб тугилгалаши, нурга тўймайман.
Сўниброқ қолди чоғ юракнинг қўри,
Ойсиз қора тунни энди сўймайман...

ОРЗУГА АЙБ ЙҰҚ

Шу күнларда қалб құшиққа тор,
Кунда битта ёзаман шеър.
Маңюси ҳам, ёрқини ҳам бор
Тупроқ, ҳаёт, юрак бу ахир!

Езганда-ку, унутман, күр-кар,
Фақат дилга соламан қулоқ.
Бузиб, ясаб, мисоли заргар,
Борин тұқиб... нұқта құйибоқ

Бир тингловчы қоламан излаб,
Ва орқага тортар юрагим.
Үйғотибми, чорлабми, бүзлаб,
Топиб, фикринг келар сүрагим...

* * *

«Тұрға ташриф!»... дейсіз, жой не гап,
Юрак, фикр, меңр олдида.
Биласиз-ку диллар дил талаб,
Юртлар ошар әйдер дардида.

Дүст нигоҳда күрсам ўзимни,
Маликадай тұрда сезаман.
Бир офтоб силаб күзимни,
Бахтлар водийсида кезаман.

Илтиғотли диллар тафтидан .
Илхом қайнар мисоли булоқ.
Шеърннятнинг ёрқин тахтида
Күринишдан баҳт борми зўроқ?

БУГУНИНГГА МЕН БЎЛАЙ ҲОҚИМ

Ҳовли тўла баҳор,
Кўк тўла баҳор,
Нафис баҳор ҳиссин чулдирап қушлар.
Ҳали очилмаган гулларда ифор
Қишиш қиронин қувиб дилларни хушлар.

Ва биз бир сулола айвонимизда,
Нур, қувонч, хотира неъматига ром.
Эвара гувранар қучогимизда,
Ҳордиқ кунимизга бағишлиб ором.

Бир чоқ бувим зйтган куйни такрорлаб,
Мен гўдакка секин айтамай алла.
Менга мунчоқ кўзлар боқади бодраб,
Ўғлимни-чи, уйқу қучган бу палла.

Ҳордими?
Элитди ё нафис кўклам,
Илк насим этаклаб сочиб юрган нур...
Наҳот ором бўлди боламга аллам,
Чарчоқларин тортиб бахш этди ҳузур.

Қўлидан сирғилган газет, ойнагин,
Баландроқ токчага қўяй авайлаб.
Чойи совимасин, ўрай чойнагин,
Айтай алла ичра аллалар сайлаб.

Ухла, бугунингга мен бўлай щоким,
Кунни тунга улай гар сенга даркор.
Ва тепангда эзгу тилаклар айтгум,
Шундай ёнгинамда тўйиб ухлаб ол.

Қатор телефонларнинг узайнин симин,
Йўқлаганга қандай «уйда йўқ» дегумГ
Ақл билан ўлчаб йилларнинг вазнин
Элига кифт тутар инсон еткурдим.

Қандай қулай бўлса шундай ётавер,
Шовқин, овозларни кетга қайтарай.
Сим-сиёҳ қош, киприк
Сочинг оқларин,
Бармоқлармас, баҳтли нигоҳ-ла тарай.

Хизматинг, бурчларинг,
Ҳис,
туйғуларинг
Кўламин англашим бағишлар ғурур.
Елкамга ололмам ақал заррасин,
Қодирман суюниб тилашга умр!

* * *

Мен ўзимнн ёмон кўраман
Заифлигим келганда ҳоким.
Мен ўзимни ёмон кўраман
Тўкар бўлса шу ҳис кўз ёшим.

Мен ўзимдан қиласман нафрат
Майда ҳислар измида қолсам.
Қувончларим кемириб ҳасрат,
Пушаймонлар измида толсам.

Мен ўзимни ёмон кўраман,
Кундан-кунга хуружда бу дард.
Хафа ётиб, қаста тураман,
Иродамга етди чоги панд!

Наҳот, гоҳ-гоҳ етган ситамлар
Экиб кетди дагаллик манда.
Ҳис тизгинин бой. берар дамлар,
Наҳот этди ўзига банда.

Кун ўтади,
тунга қирганда
Руҳим, қалбим эзади пушмон.
Үтган ишга заиф қолганда
Саловат ҳам кўтарса фиғон —

Чирпинмакдан бўламан адо,
Қексаликка ёғдириб лаънат.
Кундан-кунга бу дард бедаво,
Кундан ортар ўзимга нафрат.

О, ўзимни ёмон кўраман...

МЕН БҮЛМАСАМ

«Не қилайлик?», «Қандай бўлса?», «Нечук
бўлур?» —

Сўрасангиз, наздигизда кўнглим тўлур?
Болажонлар, бир кун шамдай бу жон сўнур,
У чоқ кимдан сўроқлайсиз, мен бўлмасам?

Гул эмасман, кўзингизда турсам яшнаб,
Чинормасман, турсам йўлга кўлка ташлаб.
Гўдакмассиз, юрсам сизни йўлга бошлаб,
Не бўлади уйингизда мен бўлмасам?

На илож бор, бир насиба бўлади кам,
Бу заҳматкаш, тинмас қалам олади дам,
Бир неча вақт дилингизга тўлади ғам,
Бир кун келиб уйингизда мен бўлмасам.

Бу қадрдон ишхонамда ўчар чироқ,
Аста-секии дўсту шогирд кетар йироқ.
Ўйдан-уйга бўзлаб юрар етим фироқ,
Бир кун келиб уйингизда мен бўлмасам.

Гоҳ чеҳрамни тунд этганда ер ташвиши,
Ғусса бўлиб босса куннинг қолган иши,
Бири у деб, бири бу деб юрган киши,
Не дер экан бир кун келиб мен бўлмасам?

Жон бағримдан узиб сизга берган ҳаёт,
Гоҳ кўрганда чеҳрангизни шодликка ёт,
Естиқ қучиб унсиз, пинҳон согланим дод
Билармисиз уйингизда мен бўлмасам?

Ҳар қаричи күз ёшимдан шўраланган,
Ҳар ниҳолдан азиз боғбон сўроғланган,
Шу боғбондан жуда эрта мерос қолган
Бу даргоҳда не кайф кезар, мен бўлмасам?

Ҳар ғишида баҳоримнинг бир япроғи,
Ҳар бурчида ҳароратим дил ардоғи,
Сизга асқаб толе тўла ҳовлим боғи
Кулгингиздан батанг келсин мени бўлмасам.

ШОШМА ҲАЛИ!

Ярим тунда, бирор түртгансимон,
Бир чүчийман,
Үзга келгач уйғонаман.
Не бу ўзи?
Дил қандайдыр қўпол бир чангда
Қисилади,
Мен ўзимни ҳис қиласман қайноқ жангда.

Сўнгра-сўнгра худди илон чаққансимон,
Сўнгра, худди бир хум ақраб ичгансимон
Мен ўзимни ўнгаролмай тўлғонаман.

Зиқ юмушда ўтган кундуз зиллигими,
Сирқиратгич оғир ўйда тўлғонаман.
Ўз-ўзим-ла куймалашиб
Пўртанали юрагимни бошқармоққа уринаман.
Жисмимдаги беҳоллигу
Санчиқларни босчб, янчиб,
Ўтган кундан энг ярқироқ,
Хушнуд дамлар
Ахтармоққа уринаман...
Ва топаман:
Соф ишладик,
Қувонч топдик ва кимгадир бўлдик дармон.
Демак, менда йўқдир армон.
Мужмал санчиқ
Ҳали бошда,
Ҳали чаккам,

Ҳали кекса кўкрагимнинг
Йиллар тузи тах-так
Минг тах қатларида
Дарднинг басир,
Энг оғири,
Энг сабили:—
Таранг асаб,
Жонли асаб зўрға турган ипларида...

Мингоёқ деб аталувчи қурт бўлади,
Тез юради, ранги совуқ
У заҳликда туғилади.

Гоҳо зиқ, зич,
Гоҳо қўрсиз кундузимнинг,
Ё уйқусиз тунларимнинг
Увадаси йиғиндиси — асабларим
Шу қуртсимон
Бошдан-оёқ бирдай қамраб
Юрагимни тишлий бошлар,
Бу азобга тоб бермоққа уринаман.
Уринаман, тўлғонаман.
Миямдаги битта сағчиқ,
Уста қоққан михдай маҳкам.

Езаманми, ёнаманми унга не кор?
Маҳкамликда миҳнинг ўзи —
Асаб тифи берар озор.

Яна юрак,
Хорғин юрак — дард созлаган тор совутда
Кисилади, қийналади...
Хорғин кўксим,
Томирларим!
Наҳот энди ишлаб бўлдик,
Яшаб бўлдик?

Шундай бўлса
Азоб бермай дам ола қол!
Кўп курашдим,
Ва шодманки, шунча йиллар голибаман,
Иродамнинг вафосидан миннатдорман...
Лекин узр,
Минг бор узр,
Мен чарчадим.
Дардларимни торта-торта чин чарчадим!

Бутун умр мисқол мисқол
Чўккан дарднинг ўзи ташлаб кетмас-ку ҳеч,
Метиндан зўр ўжарлиги битмас-ку ҳеч —
Шундай кибор,
Шундай беор.

Шундай ғаддор
Ўзим билан кетгувчи ҳол.
Лекин ҳорди мендаги жон,
Илож бўлса,
Дардни енгар,
Умр берар дармон истар!

Пешонамни ерга қўйиб,
Сажда қилиб
Ўтинаман Сендан, Умрим,
Мени кечир,
Таҳаммул ҳам,
Қаноат ҳам тугади чоги!
Ҳориган жон бир беозор ором истар!
Ким билади, балки әлар
Йўл-йўлдаги умидимга заҳрин сочиб,
Тириклигим жон томирин,
Қишига кирган ҳаёт боғим босиб, янчиб,
Хузурлангич ўша зўрлик —
Номи ажал!
Ета қолса:

Битта илинж.
Етсин, майли:
Фақат уйда,
Үз әлимда.
Бутун умрим
Шод, ҳузурим,
Бутун құрим —
Шу тақдирим — Оча әлда.
Лекин, ҳозир шошма, Івім!
Шошма, шошма, яқинлашма!
Битгандан мүл — битмас ишим,
Яхиси, сен чекила қол.

ҰЗУГИМ СИРГИЛИБ ТУШДИ...

Ё раббий!
Ұзугим сиргилиб тушди,
Ингичка тортдими шунча бармоқлар?
Қалбимнинг тубида недур увишди,
Тўлқинсиз қолдими танда ирмоқлар?

Зебу зийнатларга ўч бўлмадим ҳеч,
Зийнат билдим фақат замон, созимни.
Созни на кундуз, на тунда қўйдим тинч,
Елласига ортиб қувонч, розимни...

Узук қаламимдан эди яқинроқ,
Дилим ва бармоқлар сирига маҳрам.
Ҳузур, изтиробдан тушганда титроқ
Ўша эди чақнааб, мўлтираган ҳам...

Энди бармоғимни этиб кетди тарқ,
Бир чоғ туҳфа этган қўллар сингари.
Гарчанд у эмасдир севғи кирған арқ,
Кетиши ҳам эмас тўлқин тингани.

Үрта бармоғимга оламан тақиб,
Табиатдан устуч менда ихтиёр!
Энди бу бармоқлар не кучдан қалқиб,
Нозиклашар недак, билмоғим даркор...

ЛАВХА

Шом келар узоқлардан бүшанган боғ құйнига,
Йұл-йұл ичиб шуъла.

Тұқилар осилишиб зағар барглар бүйнига
Ез тұқыган ашула.

Ұз ҳолига кексаргач ҳар дараҳтда бир гулхан,
Тавсиф йүқ мендә рангга.

Бетховен мусиқаси үйе борлықни тутган,
Ер-күк мағтун жарангга.

Алвон құышықдай лов-лов ёнади ниҳол гилос,
Кузранг чөхрамда акси.

Токда чайқалса боғбон унуган бир баш чарос,
Қалбимда шириң рақси.

Яшил либосда ҳамон чинору арғувонлар —
Кекса сумбатда бардош.

Наздимда, урушларда бева қолған жувонлар
Бардошда унга тенгдош.

Бұлиқ, тиіла бошқалар боғламиға ўхшайды
Ниҳол анор туплари.

Хил-хил дараҳт, хил-хил куз,
Үз рәнгіда яшнайды,

Ұзича құшиқлари.

Ариқда тиниқ-тиниқ, милдир-милдир оққан сув
Шеваси дилимга ұул.

Кекса яллиз бўйлари уйғотса яшил туйғу,
Менда йиллар фарэмуш.

Кўкда:

бир ёқда қуёш, бир ёқда кезар булут,
Кўксидга ухлар түғён,
Жанубга учган қушлар қолдирган салом бўлиб
Эшилса ипак мезон —

Латиф, ёрқин туйғулар куйга қоришиб дилда
Берса баҳорий қувонч.
Наздимда: бўғотимга қўйиб кетган инига
Йўл олади қалдирғоч.

Уфқларга сирғилиб кетиб улгурмайин кун,
Дилимдан аллам юлиб —
Кўксидан салқин-салқин тушади
ер узра тун,
Ой чиқар дуркун бўлиб...

БИНАФША

Қаҳратонда ерга түшалган қор,
Менинг күнглим тусаб қолар бинафша,
Дилим таг-тагидан әрка бир виқор,
Үрар чирмовиқдай хүшбүй бир нашъа.

Энг хүшрүй, энг күркем гулларнинг атрии
На бүй, на ҳуснига этолмам қиёс.
Беқнёсдир ҳушнн әлитган баҳри,
Тун ёстиқда сўлган бинафшага хос.

Шу ҳузурни қўмсаб, қутурган қишида
Думбул баҳорларни нигоҳим излар...
Гоҳ-гоҳ бугунимиз эмас,
Иссиқ нафасларни излаймиз бизлар...

Хаёл чаманида бўй чўзиб ўтлар,
Чўлда ел ва нурда лолалар балқар.
Кўклам шарпасидан синиб сукутлар,
Тарновдан, ариқдан сув бўлиб оқар.

Ниҳоят, маъсумам — жажжи бинафша
Сафсаффанг гулханин сочар ийманиб,
Ўнгир, ариқ бўйин тутади нашъа,
Ў буюк борликқа боқар жилмайиб.

«Салом! — дейман хаёл бинафшасига, —
Сенсиз кўнгил боғим қоларди ғариб!
...Ҳеч маст бўлганмисиз соғ нашъасига,
Бошин хиёл эгиб турса жилмайиб?..

* * *

Мен денгизичнг лабида турдим,
Денгиз бўлиб чайқалди юрак,
Мен денгизнинг лабида турдим,
Унут ўзим, унут теварак.

Қуёш сочиб қизил чечагин,
Ёниб ётар тўлқинлар лов-лов...
Лекин йиғғанини шафақ этагин
Назаримда, кўрмади бирор...

Ҳалигина ипакдай ҳим-ҳим
Алзоң тўлқин эшилган эди...
Ҳижрон азмч — гулгун кўйлагим
Худдн шундай ешилган эди...

Олов тўлқин туннинг ичидা,
Қолиб, маъюс чайқалар денгиз...

Мусибатничг занг илгичида
Гулгун кўйлак осиглиқ ҳануз...

ОРАДА САҲИФА ҚОЛИБДИ БУМ-БУШ

Езардим.

Асабу фикрим савалаб,
Варақлабман нафис дафтарим дағал,
Бўш саҳифа қолмиш.
Қалб тубин кавлаб,
Тимдалайди энди ахтариб ғазал.

Уртада саҳифа қолибди бўм-бўш,
Нақ ёшлик — кексалик уфқлари ора.
Оро йўл — гўёки жароҳатли тўш,
Гоҳ битиб, очилиб тургучи яра.

Оро йўл... Мен ўтган ҳаётнинг мўли,
Ўчли меҳнатларнинг ёрқин довруғи,
Энг жонли куйларнинг тўқилган йўли,
Етим муҳаббатнинг ўчмаган чўғи.

Оро йўл...

Бир жоннинг минг бир тоифа
Тўқислик,
Ўксуклик,
Қибрига шоҳид.
Кўз ёш чақнаса ҳам, шеъри тожида
Толе шотисида чопмоққа хоҳиш.

Оро йўл...

Қалбимдан юлинганди бир баҳт,
Вайрон бўшлиғида ўчмаган олов,
Қайта бир ҳокимга буюрмаган таҳт,
Арzon ҳаваслару

ҳирсу ирсга ёт.

Үзгалар бахтидан севинчи тошган,
Инсонлар қалбидан құтарған қўкка,
Шаъни сарҳадлардан ошкора ошга;
Бутун борлиғи-ла баҳшида юртга...

Табиатда бўшлиқ бўлмаганидай,
Умримда бир Бенаф йўқдир оро йўл,
Қудуқ ҳеч жаҳонда тўкилмагандай,
Асло тугамасин менга оро йўл...

БУРОН ҚҰЧОҒИДА...

Бүрөн құчоғида қолдим бир оқшом,
Табиат ва қалбим икра түполон,
Нақ илк бор май тұла сипқарғандай жом,
Бир қанотим ором,
Биттаси туғён.

Тұлқинга ташланғач кемадай қалқиб,
Құдратли, меҳрли қирғоқ излайман.
Бүрөнни құзғатған боисни олқиб,
Борлығым юлқиган құлни сизлайман:

Олинг, оёқларим ерга тегизмай,
Қаёққа учсанғиз, шу ёққа учай.
Қалбим, хаёлимдан қулочлар ясаб,
Хеч ким қучолмаган чақмоқни қучай.

Үнинг парчаловчи мудқиши үтидан
Хаёлдан ҳам әзгу яратай құшиқ.
Яшин дарахтининг слов ҳуснидан
Ернинг лабларига сочилсін учиқ...

Қани, авжға күтар бор жазавангни,
Юз томондан силға изғириң қамчинг.
Танам бүйлаб ҳайдә ўт аравангни,
Дүл бўлиб ёғилсін ҳаётбахш томчинг.

Юлқи ва тортқила!
Бос бошларимдан,

Билай, яна етар неларға кучим.
Бахт ёнлаб ўтган у ғул ёшларимдан
Қолдимикан ҳеч нә, азиз ўқувчим?..

Ұлтирибман бүрөн икра сервиқор,
Мен суюнган токиңг сирқирап занги.
Иккимизда бир хил пұлат чидам бор:
Изтироб меваси,
Шодликнинг ранги!

Бўронсиз юрак-ла ўлардим караҳт,
Бўронсиз табиат кўки яшинсиз.
Насиб бўлмаганда шеъриятдай бахт,
Кашшоқ ўтар эдим йироқ, яқинсиз.

ҚУЁШ ҰЗИБ БЕР

— Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Юрагимдан узган сингари.

Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Елғон бўлсин ўтнинг тингани.

Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Борлифингга югурсин слов.

Қўзларингда маҳв этгувчи у ёлқинн чақнаб,
Юзинг ёнсин гул каби лов-лов.

Кул, товушсиз қаҳқаҳангдан дурдай тишларинг
Оқ чақнаши қамаштирсан кўз.

Энг ярашиқ лиbosларда юрт кезишларинг —
Эди қандай ўқтам ва дилсўз!

Енар тоғдай ҳис, тоқатни ниҳол бир танда
Олиб юрган мушкул онга қайт!

Ениқ эди севинч, ишқ ҳам дард-ҳижрон санда,
Тоқ мисрали бўлганми ҳеч байт?!

Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Севинч, ёниш тори толмасин,
Сен тотмаган шодлик, лаззат дунёда қанча,
Сени билмай доғда қолмасин!..

— Иўқ!!!

Бир парча қуёшингга тўлмайди кўнгил,
Сахий эсанг, борини ҳутқиз!

Бир бор ноним ярим бўлган, кемтиклик мушкул,
Доғи қолган, дилда чандиқ из.

Менга қуёш қанот учун, парвоз-чун зарур,
Ахир кураш, бахтга лиқ жаҳон!
Қўлдан тутиб қитъаларга етказсин ҳар нур,
Тўқис, ёрқин куйга тўлсин жон!

Шеърларимда инсон бахти, океанлар кучи,
Тоғлар матонати урсиз барқ.
Бўлса менинг куйимга ҳам чанқоқ ўқувчи
Бўлсин қуёш шодлигига ғарқ.

ДЕМАК, БАҲОР ҚЕЛДИ...

Синди қиши тўқиган муз ҳисли қафас,
Мана, яна қушлар чуғурлаб қолди.
Она нигоҳидай мулоим нафас
Замину Осмонни бағрига олди,
Демак, баҳор келди.

Бу нафасдан ерда кексаю ёшнинг
Одим, чеҳрасида эзгу рўшнолик.
Дов-дараҳат кияжак зилол либоснинг
Зилол барин тутиб югуран шодлик,
Демак, баҳор келди.

Келар деб шу сийқа қадим йўл билан,
Эзгу интиқлиқда кўпчибди тошлар.
Не такрор, бетакрор илиқ қўл билан
Сочмоқда гулларга ишқдан қуёшлар,
Демак, баҳор келди.

Саховат момоси — тогнинг кўксидан
Кўпиреб, айқириб сути тўкилмиш,
Зарраси сочилган музлар устида
Шошқалоқ фунчалар чоки сўкилмиш,
Демак, баҳор келди.

Ҳамиша неъматга ҳомила тупроқ
Тўлишган таинин солмиш офтобга,
Деҳқон қулоғига таниш қўнғироқ —

Жарангдор куртаклар етибди тобга,
Демак, баҳор келди.

Ена бедор, маъсум тун оғушида
Одимлайди сирлар,
ширин шивирлар.

Бетобе шаббода нур ҳовучида
Юлдуздан сепмакда жоду, сеҳрлар,
Демак, баҳор келди.

Келди баҳор!
Ҳетар ташлаб уйғониш,
Бутун куррамизга битта баҳор у!
Одилми,
қотилми — ҳар жонга таниш,
Мехр маъбудаси наврۇз — наҳор бу,
Ахир, баҳор келди.

Бу кун йўлларида олов кўп, зор кўп,
Жаҳонда қанча жон чиқмайди пешвоз.
Деҳқон уруғ сочсин,
ӯқ очмасин тўп,
Қувғин эллар қушдай юртга
қайтсин боз,
Ахир, баҳор келди.
На масъуд ҳузур бу, ёруғ жаҳон бу,
Ер, Инсон баҳор-ла қовушган онлар.
Давлатлар!

Илтижо,
фармон,
исен бу:
Баҳор йўлларига селмангиз қонлар,
Баҳор боқий келсин!..

Аянч тақдирларга бўлиб таянчлар,
Бахтлига ишонч у, баҳтсизга толе,

**Абад қонунидир әлтмоқ севинчлар,
Қабоқат,
Хунрезлик бүлмасин моне,
Баҳор боқий келсин!**

**Үқ ортган кемалар денгизга ботиб,
Чирисин!
Тин олсин эллаң, оламлар.
Одамлар, ўлдирманг одамни отиб,
Баҳор каби қайтиб келмас одамлар!
Баҳор боқий келсин!**

О, ЭРТАМ, ЭНГ ГҮЗАЛ АФСОНАМ

Күксимда құзғалиб вулқондай күчкілар,
Нақ метин муз қатlam сукути чок-чокдан сўкилди.
Чақмоқли өония парчалаб, күздаги уйқулар
Шафақда тонг отиб, ол-алвон мұъжиза күринди.

Бошланғы тонг билан шом аро бу жонда пайдар-пайдар
Түйғулар ва ўйлар қоришиқ-шиддаткор баҳслари.
Авжига боз чиқиб, нурсимон қуйилар мунгли най,
Эришдай юракнинг тизгинсиз лўлидай рақслари.

Яшиашин қуёшга ўхшатсам күзларим қамашмас,
Шуъла-ю, ёғувчи юлдузлар шарросин сезаман
теграмда,

Дил ҳеч он тойғанмас,
Имондан адашмас,
На шодлик,
На ғурбат қуюнданай ёприлиб келганда.

Занг босмас ҳайратим яратған мұъжиза қүшиқми,
Парт бўлмай юргани қай узоқ оташдан нишона?
Фусункор наҳорлар шавқидан бўлнқми,
Хазонрез кечки куз умрга эш тушган
бу гўзал афсона?

Бу гўзал афсона — сен, Эртам!
Илтижо, ҳеч кетма ва лекин келмасанг майлига,
Қалб мўрттроқ, ҳудаю беҳуда излардан жуда мўрт
кўприги.

Ташаккур айтаман шу оннинг
Шу қўққис ҳимматли зайлуга,
Умримни безатган тилмочим, чарчамас
иљомнинг энг зукко кўхлиги.—
О, умид Эртаси!
Иироқлаб юрсанг ҳам кучларим эркаси, афсона,
Эҳтиёт, илтифот,
Жон тўла қадаминг жодусин илғайман.
Муқаддас ва камёб сирларнинг ўтида
бири яйраб, минг ёна
Чах-чаҳдан лаззатли бир ёрқин ҳузур-ла
ийғлайман,

Ва такрор англайман,
Келишинг бир туҳфа!
Дил номли каъбамда
Қалбимдан саломат сен содиқ навқирон эътиқод!
Уйдирма хулёлмас,
Үткинчи хаёлмас, бу кузги саждамда
Зикр этсам, чидам бер,
Евузга таслимдан
этиб тур эҳтиёт!

Чақнадинг, баҳорий тус кирди кузимшинг
зазъфарон рангига,
Даф этдинг мен кирап йўлларнинг
кундан-кун торлигин.
Чорладинг, жонимни ташладинг тенгсиз куч,
жасорат жангига,
Англадим: Лутфийдек куйласам буюк
дард ва қудрат борлигин!
Сен қучдинг:
Эртакдай қиш бирдан юмалаб бўлди ёз,
Лашжликни куйдирди серхузур саратон,
жазира.

Биламан: севгидан самода чирпирак
парвозлар қайтмас боз,
Не десам, бекиёс у ишқли йилларим кўркига
назира!

Эмассан жалада кўлларни савалаб безатган
бир ҳубоб,
Инсоннинг ҳеч битмас умиду ишқидан нишона.
Ҳар тоиги — бир варақ, ҳар шоми элга эш
толедан бир иншо, битта боб,
Ҳаётнинг ҳеч қачон узилмас риштаси борига —
ишона-ишона —

Битилган битта шеър!
Ҳар сатри кўксимда етилиб тирилган,
Дарди қам қувончи борлиғим забт этган
жарангли, залварли.

Ташаккур, яна мен тирикман,
керакдан-керакмап,
Сабрга бўйсунган фикр-ўй шиддатли,
бир ширин ғамзали, ғалвали.

Қарайман:
Афсона тўлдириб хазонлар тўшалган оstonам,
Менга деб тунда ҳам шам эмас, қуёшни ёқади.
Гоҳ нари кетади!
Мен — куз!
У — саратон! Лек бугун мастона, мастона
Маҳрамдай нигоҳни узолмай, гулхандай
қалбимга боқади.

У асли, ҳақиқат камоли, абадий эзгулик тангриси,
Фанимат шу лаҳзам кўзи-ла беҳудуд
Иқболга боқишим — ҳақиқат.
Ҳақиқат — афсона яратар умримнинг ҳар кези,
Тунларим юлдузли онига ишончим,

Имоним, Олқишим —

Хақиқат-

Мен сени, эй тансиқ афсона, ҳали күп
чамандай күкартгум,
Баҳорнинг рангиға янги ранг, соз жаранг
кашф қилиб этгум бахш.
«Боши ҳеч оқармас қалам»¹ учида
қуёшга яловдай күтаргум,
Бу элда кексармас ва чўкмас кўнгиллар
бахтини — бахтим деб этгум
нақш!

¹. Сулаймон Рустам сатри

МЕН ЎТГАН УМРГА

Ҳаёт китобимни бехос варақлаб,
Мен ўтган умрга ачинмай қўйдим.
Табассум ўрнида кулдим чарақлаб,
Суйиш керак бўлса — телбача сўйдим

Кийганим ипакми,
читми ё кимхоб,
Юрак бойлигидан қилмабман парво.
Мени оғушлаган ҳаёт нақ офтоб,
Янги қўшиқ талаб унда ҳар сабоҳ.

Мен ўтган умрга ачинмай қўйдим,
Ҳеч кимда кўрмайин умримга ўхшаш:
Сўйдим,
Эркаландим,
Айрилдим,
Куйдим,
Иzzат нима билдим.
Шу-да бир яшаш!..

МУНДАРИЖА

Халқимга айтар сўзларим	3
Иқрорга вақт етди	5
Шарқнинг ўзи она бўлган ҳамиша	8
Сени куйлайман, ҳаёт	14
Оҳ, ижод, дардгинам	16
Харорат	18
Гиллар	21
Үйлар...	23
Эмиш...	25
Үқувчимга	26
«Бахтиёр севгини...»	27
Не балога этдинг мубтало	28
Кечир, қолдим ғафлатда	29
Баҳор келди сени сўроқлаб...	30
Сен қайдасан, юрагим	33
Кўрганимидинг кўзларимда ёш	34
Үрик гуллаганда	35
Согинганда	37
Сенсиз	38
Иzlайман...	40
Үриклар гуллар	42
Шалола	44
Үглим, спра бўтмайди уруш	45
Хотира сатрлари	47
Эй дил!	51
Бахшиш	53
Қўшиқ	55
Кўқчатов	58
Булат ўйини	60
Балхаш оқшомни	62
Шоир уйида I. Учрашув	64
II. Бир дона папирос.	65
Водил юлдузларн	67
Сўроқлайди шоирни шеърим	71
Мушонира	78
Ўғирламаиг қаламим бир кун	84

Күнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди	86
Күйлама ҳижронни	88
Олтин куз	90
Кел, баҳор!	92
Софиниб	94
Дараҳт	95
Боғбон	96
Саҳар мен билан...	98
Тунни севмай қўйдим...	100
Билгим келади...	102
Рашк	104
Қатра	106
«Учиб кетди полопои қуши»	108
Салом, тансиқ баҳор!	109
Хушҳоллик	111
Кечир, ёшлиқ	112
Дўстларим	114
Узимга	115
Онам боғи	117
Үн саккиз ёшлиқ	119
Ёмғир	121
Юлдузлар алласи...	123
«Менга хасис келди табиат»	124
Узоқларда бир қуш сайрайди	125
Менинг меҳрибон онагинам	127
Ойдинда	130
Менинг тонгим	132
Бир даста гул келтирди қизлар	134
Манглайимга ой нури тушди	135
Орзуга айб йўқ	136
«Тўрга ташриф!»	137
Бугунингга мен бўлай ҳоким	138
«Мен ўзимни...»	140
Мен бўлмасам	141
Шошма ҳали!	143
Узугим сирғилиб тушди...	147
Лавҳа	148
Бинафша	150
«Мен дengизнинг лабида турдим»	151
Орада саҳифа қолибди бўм-бўш...	152
Бўрон қучогида	154
Қуёш узиб бер	156
Демак, баҳор келди	158
О, эртам, энг гўзал афсонам	161
Мен ўтган умрга	165

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти
Адабий-бадиий нашр

Зулфия (Исройлова)

ИИЛЛАР САДОСИ

Сайланма

Муҳаррир Р. Абдурашид

Рассомлар М. Қагаров, А. Мамажонов

Расмлар муҳаррири А. Бобров

Техн. муҳаррир Г. Смирнова

Мусаҳҳилар Ш. Собирова, М. Насритдинова

ИБ № 5439

Босмахонага 03.04.95 да берилди. Босишга 18.04.95 да рухсат этилди. Бичими 70×90^{1/32}. 1-нав босмахона қозози. Адабий гарнитура. Юқори босма. 4,14 шартли босма тобоқ. 5,6 нашр. босма тобоги. Жами 5000 нусха. 1237 буюртма. Баҳосн шартнома асосида 20—95 рақамли шартнома.

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. 700129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг 1-босмахонасида босилди. 700002, Тошкент, Сабон кўчаси, 1-берк кўча, 2 уй.